

XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Gödöllő, 2015. április 15-17.
Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Vámeljárások a
Magyar Posta forgalmában

Jelige: most

Pályamunka lezárásának időpontja: 2013. november

2015.

Tartalomjegyzék

Köszönetnyilvánítás	4
1. Bevezető – A vámhatósági munka kis szelete	5
2. Napjainkig	7
3. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Magyar Posta „alapjai”	10
4. Általános alapfogalmak	12
5. Speciális alapfogalmak	13
6. A postaforgalmi vámeljárásokról általában	15
7. Árutovábbítások az NPKK-ról	24
8. Gazdasági vámeljárások	26
9. Kiviteli eljárások	27
10. Szabad forgalomba bocsátás	29
10.1 A szabad forgalomba bocsátás vámeljárásról	28
10.1.1. Szemle futószalagon	30
10.1.2. Magánforgalom és kereskedelmi forgalom	31
10.1.2.1. Ellenszolgáltatás nélkül érkezett küldemények magánforgalomban	34
10.1.2.2. Ellenszolgáltatás fejében érkezett küldemények magánforgalomban	38
10.1.2.3. Kereskedelmi forgalomban érkezett küldemények	40
10.2. „Nehéz” csomagok	41
10.2.1. Ajándékként, vagy ellenszolgáltatás fejében?	42
10.2.2. Hamisítványok	43
10.2.3. Kábítószer-fogások	45
11. Összefoglalás	46
12. Utószó	47
13. Felhasznált irodalom	48
14. Mellékletek	49

Ez a dolgozat nem készülhetett volna el az alábbi személyek segítségével nélkül:

(abc sorrendben)

Banók Péter
Muraközy Lajos
Zséli László

a Magyar Posta, vám- és tételes küldemények csoportjának vezetője
nyugállományú pénzügyőr főtörzsőrmester
nyugállományú pénzügyőr főtörzsszáslós

Külön köszönet:

Demeter Krisztián őrnagynak, akinek segítségével friss információkhoz, rengeteg szám- és képadathoz jutottam, nem utolsósorban pedig

Dr. Suba László őrnagynak, a kivitelezési javaslatokért és a segítő szándékú kritikáért.

1. Bevezető – a vámhatósági munka kis szelete

Akár ismerős valaki a Magyar Posta viszonylatában végzett vámeljárások vonatkozásában, akár teljesen ismeretlen számára a terület, joggal kérdezheti: mi az oka annak, hogy valaki a Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkájának eme apró részletére fókuszál egy dolgozat megírásánál?

Akad több is.

A kérdés részben már magában rejti a választ. Olyan a témakör, amelyhez kevesen férnek hozzá, sőt, esetlegesen egyáltalán nem is tudnak róla. Talán más számára is érdekes lehet az olyan, egyébként alapvetően klasszikus feladatvégzés – legalábbis a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szempontjából –, amit mégis sajátosan (speciális szabályok alapján) végeznek, az országban kizárólag egy helyen.

Számomra az sem mellékes szempont – korábban több mint két évet dolgoztam a szóban forgó területen –, hogy a megszerzett szakmai ismereteimet rendezzem, és egyben naprakésszé tegyem, mivel évek teltek el azóta, hogy utoljára postaforgalomban végeztem vámkezeléseket.

Ezen felül időről-időre találkozom azzal vélekedéssel, hogy a klasszikus vám szakmai feladatok szépen lassan el fognak tűnni. Én ezt a nézőpontot (ha úgy tetszik borúlátást) nem osztom. Önmagában a kiindulási alapja az, hogy egyben gyorsulnak és csökkennek az alapeljárásban elvégzendő feladatok, akár alá is támaszthatná magát a következtetést, de véleményem szerint csak hibás, hiányos levezetéssel.

Sokad részről tehát igyekszem eme vélekedés kritikáját is adni, nem mással, mint magával a sajátos munkaterület kognitív megközelítésével. Nevezetesen, hogy a vámhatósági munkának egy kis szeletét veszem górcső alá.

A fentiekkel kapcsolatban viszont néhány gondolatot nem kerülhetünk meg, induljunk is el ezek mentén!

Nyilvánvaló, hogy az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkkal, majd a környezetünkben lévő további országok belépésével a klasszikus alapvámkezelések száma összességében csökkent, hiszen erősen redukálódott azon területek száma, amely – ahogy a jelenlegi vámjogszabályok fogalmazzak – harmadik országnak minősül.

Vitán felül áll az is, hogy az elektronikus eljárásoknak köszönhetően nagyban rövidült a vámkezelések elvégzésére fordított idő. Megfelelő (helyi vámkezelési eljárásra vonatkozó) engedéllyel rendelkező gazdálkodó a nap 24 órájában – anélkül hogy pénzügyőr kolléga jelen lenne – végezhet például kiviteli irányú vámkezeléseket. Továbbá a jövőben hatályba lépő (a jelenlegi tervek szerint legkésőbb 2021-ben.¹) Modernizált Vámkódex is a gyorsabb, kevesebb hatósági beavatkozást igénylő vámeljárások irányába mutat.

Fentieket figyelembe véve a vélekedés alapja mondhatnánk valós, de remélhetőleg dolgozatom témájával is sikerül rávilágítani arra, hogy a kép nem ennyire fekete-fehér, a következtetés inkább száraz számtan, amely nélkülözi az életszerűséget, több dolog miatt is.

Egyrészt egy elcsépeelt gondolat, ami most mégis megkerülhetetlen: ahhoz, hogy egy vámos akár csak egy szakterületen kiemelkedő tudásra tegyen szert, de legalább szakavatott értőjévé váljon a munkájának, egy élet is alig elég. Beszélhetünk bármely nagyobb szakterületről, a tarifáról vagy akár a származásról. Ezek a szakterületek pedig aligha fognak eltűnni a közeljövőben.

Másrészt: a szakma ókorig visszamenő történetével e sorok közt szintén nem foglalkozom mélyrehatóbban, de ha mégis végigkövetnénk azt, láthatnánk, hogy az egyébként törvényszerű változások, vagy ha úgy tetszik a fejlődés időről-időre hozott újdonságot. Véleményem szerint a változások, a modernizáció miatt még ne készüljünk fel a szakmánk temetésére...

Harmadrészt – és ezzel végérvényesen is ráirányítottuk a tájolónkat a témánkra, a továbbiakban erről a „harmadrészről” lesz szó – az olyan egyedi dolgok miatt is, mint például a Magyar Postával összefüggésbe hozható vámlejárások. Egyebek mellet az ilyen unikumok is arra sarkallnak, hogy árnyaltabban szemléljük a jövőt, ne csak a matematika szemüvegén keresztül.

Csökkenhet a volumen, átalakulhat a munkafolyamat, megváltozhat a hatóság neve, de a tennivaló véleményem szerint ezektől függetlenül is marad szerteágazó, sokrétű, szakértelmet igénylő.

A munka nem szűnik meg, legfeljebb kicsit átalakul.

¹ Az Európai Unió hivatalos honlapja – hozzáférés az európai uniós joghoz: www.eur-lex.europa.eu

Vizsgáljuk meg közelebbről a vámhatóság és a Magyar Posta közös munkáját, ami vélhetően tovább folytatódik mindaddig, ameddig az EU – harmadik ország viszonylatban a postánk szállít csomagküldeményeket.

2. Napjainkig

Azt tudjuk, hogy **jelenleg** a Nemzeti Adó- és Vámhivatal **2. számú Repülőtéri Igazgatósága** (továbbiakban 2. sz. RI) jár el a Magyar Posta **Nemzetközi Postakicserelő Központja** által kezelt, Közösségen kívülről érkező postai küldeményei kapcsán. Igaz, ezt következtetésként tudjuk csak levonni, mivel a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010 (XII.9) Kormányrendelet 3. számú melléklete, valamint a 15. §-a alapján, ugyanis betű szerint leírva nem találjuk meg a 2. sz. RI postaforgalmi illetékességét.

A nevezett hivatal 2012. év eleje óta látja el ezt a feladatot, azonban a posta és a vámhatóság közös munkája ennél jóval korábban kezdődött.

Elsőként a 14. számú vámhivatal foglalkozott a postaforgalomban érkező küldemények vámeljárásaival bár – talán mondanunk sem kell – kezdetben, a hatvanas években még alapvetően más volt a munka. Az adatokat manuálisan rögzítették, irattárban rendszerezték papír alapon. Vámkezeléseket még jóval később, a nyolcvanas évek végén is kizárólag magánforgalomban végeztek, a kereskedelmi forgalomban érkező küldeményeket továbbítási eljárás alá vonták, azok vámjogi sorsát az arra illetékességgel rendelkező vámhivatalok végezték. Az illetékesség alatt értenünk kell egyrészt a területi illetékességet, másrészt a különös illetékességet is.

A magánforgalmi vámeljárások végzéséhez „igazolás I.” és „igazolás II.” okmányokat használtak. Az áruosztályozás a posta raktárában került elvégzésre a szemle alkalmával, nyomtatott kereskedelmi vámtarifa használatával.

A kereskedelmi forgalomban érkezett küldemények nyilvántartásba vételét, azt követően pedig az azokkal kapcsolatosan végzett árutovábbításokat egy Behozatali napló (Bn napló) nevű okmánnyal végezték. Ezen okmány hárompéldányos volt. Az első- és másodpéldánya kísérte az árut, a harmadik a helyi nyilvántartás alapját képezte. A másodpéldányt a továbbítást érkeztető hivatal záradékolta, majd visszajuttatta a 14. számú vámhivatal részére.

A külkereskedelemben 1968. január 1-jével bevezetett árunyilatkozat nyújtási kötelezettség² jellemzően még kevésbé érintette a postaforgalmi vámhivatalt. Az 1991-től alkalmazandó VÁM 91 okmányt aztán 1994-től a 14. számú vámhivatal is elkezdte használni, ugyanis ekkortól kereskedelmi forgalomban is illetékessé vált vámeljárások lefolytatására, természetesen a különös illetékességek figyelembe vétele mellett. Végül 1995-től került bevezetésre az egységes vámokmány (EV)³, amelynek a formátuma máig is használatos.

Az árunyilatkozatokhoz és általában a vámeljárásokhoz kapcsolódóan fontos még megemlíteni, hogy 1997 novemberétől a vámeljárásokban elkezdődött az informatika térhódítása. Onnantól ugyanis megkezdődött a papír alapú dokumentáció mellett az elektronikusan tárolt és rendszerezett adatok kezelése, a „VÁMKER” rendszer üzembe állt. Ennek részei voltak a „VÁMSZÁM” alrendszer, amelyben a vámkezeléseket rögzítették a benyújtott EV okmányok alapján, valamint a „VÁMREG”, amelyben a továbbításokat és a nyilvántartásba vételeket rögzítették.

A vámhatóság és a posta közös munkája ebben az időszakban helyileg Budapesten, a VIII. kerületben, a Verseny utca és a Dózsa György út találkozásánál fekvő postai üzemben zajlott egészen 2001. március 5-éig. Ekkor mind a Magyar Posta Nemzetközi Postakicserélő Üzeme (továbbiakban: NPKÜ), mind a 14. számú vámhivatal átköltözött a nem sokkal távolabb lévő, de jóval nagyobb és modernebb, a VIII. kerület, Orczy tér 1. szám alatti bázisra. Itt a hivatali munkafolyamatok kettéváltak. A küldemények kezelése, az áruvizsgálatok lefolytatása az NPKÜ raktárában került elvégzésre, a vámeljárások pedig ügyfélablakokon keresztül bonyolódtak az épület második emeletén. Ugyanitt – mármint az épület ugyanezen emeletén – volt található a postai vámügynökség, amelyre igen nagy feladatot rótt a nagy mennyiségű küldemények folyamatos kezelése, és amelyet azért említünk, mert a munka elvégzése a speciális szabályok figyelembe vételével elengedhetetlenné tette, hogy a Magyar Posta erre a célra külön vámügyintézőket alkalmazzon. Ennek részleteivel azonban később, a hatodik fejezetben foglalkozom majd. A munka 2001. március 5-től változatlanul folyt egészen az Európai Unióhoz történő csatlakozásig. A csatlakozással a 14. számú vámhivatal a 4. számú, a 7. számú, valamint a 10. számú vámhivatal összeolvadt, ekkortól közös nevük: Magánforgalmi Fővámhivatal lett.

² Pénzügyőrök lapja, 1978. november, Rácz Lukács őrnagy: A Hjá-tól a VAF 01-ig, 15.p.

³ Pénzügyőr (A Vám- és Pénzügyőrség testületi dolgozóinak lapja), 1995. január, Fekete Antal: Új, egységes vámokmány, 5-7.p.

Az egykori vámhivatal az újonnan alakult hivatal egyik kirendeltségévé, a Postaforgalmi Kirendeltséggé szűkült. A munkafolyamatok mindeközben két dolognak köszönhetően is tovább korszerűsödtek. Mind az Európai Unió követelményrendszerének, mind pedig a technológia és az informatika sürgető elvárásainak szükséges volt megfelelni. Immár minden vámeljárással kapcsolatos feladatot – legyen az áruosztályozás, árnyilatkozat feldolgozás, továbbítás, engedély kiadás – egy vámhatóság által elérhető interoperabilitási felületen (továbbiakban IOP) lehetett végezni. Az IOP felületről csak röviden annyit jegyezzünk meg, hogy jelenleg két munkaterület kivételével jelenleg a napi vámszakmai munkavégzés teljes spektruma ezen keresztül kerül elvégzésre. Modern, a harmadik évezred elvárásainak megfelelő informatikai rendszer, egyben hálózat és nyilvántartás. Az előzőekben említett két munkafolyamat, amely e rendszeren kívül végezhető: a kiviteli árnyilatkozatok (kiviteli kísérő okmány, továbbiakban: KKO) kiléptetése, amely a kiviteli vámeljárások adatkezelési rendszerében (továbbiakban: ECN+) zajlik, valamint a T1, illetve TIR árutovábbítási eljárások, amelyek az Új Számítógépesített Transzít Rendszerben (továbbiakban: NCTS) rendszerben végzendők. Ez utóbbiak eltérőségét a nemzetközi alkalmazásuk indokolja, és valójában kategorikus elkülönülésről nincs is szó, mivel néhány alkalmazásuk szükségszerűen kapcsolatban van a nemzeti rendszerekkel.

Visszatérve a postaforgalmi eljárásokra, a munkavégzés kettőssége továbbra is megmaradt, külön zajlott a szemlézés és a küldemények kezelése, valamint a vámeljárások végzése. Ezenfelül természetesen a magánforgalmi vámkezelések és a kereskedelmi forgalmi vámkezelések is elkülönültek, méghozzá egy sajátos határvonal mentén. Ez a határvonal nem más volt, mint a CN23 vámáru-nyilatkozat nevű okmány. A magánforgalmi vámkezelések és a kereskedelmi forgalmi vámkezelések pontos elkülönítésével később foglalkozunk, ehelyütt elegendő annyi, hogy a magánforgalmi vámkezeléseket a CN23 árnyilatkozaton lehetett végezni (legalábbis bizonyos értékhatárig), kereskedelmi forgalomban azonban alapvetően egységes vámáru-nyilatkozattal lehetett vámeljárást indítványozni. A postaforgalomban használatos árnyilatkozatok kérdésnek részleteire szintén visszatérek még.

Időrendben a következő változás 2008-ban következett, amikor a Magánforgalmi Fővámhivatal beolvadt a 17. számú Fővámhivatalba, melynek a neve nem sokkal később 17. számú Vám- és Pénzügyőri Igazgatóságra, majd az APEH-hal történt fúzió eredményeképpen, 2011. január 1-jével NAV Észak-budapesti Vám- és Pénzügyőri Igazgatóságára módosult.

Ebben a formában az igazgatóság az addigi helyszínen már nem sokáig, mindössze 2011. augusztus 1-jéig végezte a vámhatósági feladatokat postaforgalomban, mert ekkor a postán történt változások magukkal hozták a közösen végzett munka változását is. A Magyar Posta Nemzetközi Posta Kicserélő Üzeme a 2. számú Repülőtérre költözött egy modernebb infrastruktúrájú épületbe, a neve Magyar Posta Nemzetközi Posta Kicserélő Központjára (továbbiakban NPKK) változott.

Ennek következtében a postaforgalmi vámeljáráások végzése 2012. január 1-jével átkerült a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2. számú Repülőtéri Igazgatósága illetékességi területére, ez a jelenleg is hatályos állapot.

3. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Magyar Posta „alapjai”

Mielőtt szót ejtenék a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban NAV), valamint a Magyar Posta közös munkájáról, illendő tisztázni néhány alapvetést.

Azt mindannyian jól tudjuk, hogy a **Nemzeti Adó- és Vámhivatal** 2011. január elsejével jött létre, a Vám-és Pénzügyőrség, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal összevonása következtében. E szervezet jogállását tekintve **kormányhivatal** – és mint ilyen, központi államigazgatási szerv, tehát a mindenkori kormánynak alárendelt, amely az arra kijelölt miniszteren keresztül gyakorolja a felügyeletét –, amely **fegyveres rendvédelmi** feladatokat is ellát.

A **Magyar Posta** száz százalékos állami (MNV Zrt.) tulajdonban lévő, részvénytársasági formában működő, **közszolgáltatásokat nyújtó szervezet**. Nagyot akkor sem tévedünk, ha azt mondjuk rá közüzem, de ez nem elég pontos. Mindenesetre az tény, hogy postaszolgálat nélkül egy ország működése alig elképzelhető. Ezt mi sem bizonyítja jobban, hogy a Magyar Állam és a Magyar Posta között szerződés – úgynevezett „**Egyetemes Postai Közszolgálati Szerződés**” – kötött a postai szolgáltatások vonatkozásában. Ez már csak azért is fontos, mert egyébként a postai szolgáltatásokról szóló jogszabályok általános szabályozást tartalmaznak, azt nem határozzák meg, hogy kinek és milyen tulajdoni viszonyok mellett kell ellátnia az abban szereplő közszolgáltatásokat. Másrészt a szerződés megnevezése is önmagáért beszél. Érdekességként nézzünk definíciót egy teljesen más területről, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényből (továbbiakban: Btk.) vett meghatározást a Magyar Postaról:

a Btk. 459. § (1) 21. pont d) szerint az egyetemes postai szolgáltató közérdekű feladatot teljesít, mint közérdekű üzem.

Ahhoz, hogy a Magyar Posta (továbbiakban: posta) közszolgáltatásait számba vegyük, egyébként nem kell mást tennünk, mint a hivatalos weboldalán megnéznünk, hogy mire tudjuk igénybe venni azokat. A következő témaköröket találhatjuk: „levél, csomag, pénzügyi szolgáltatások, marketing szolgáltatások, hírlap, bélyeg, filatélia, mobiltelefon szolgáltatások”⁴.

Láthatjuk tehát a tulajdoni viszonyaiból és az általa nyújtott szolgáltatásokból is, hogy sajátos területen speciális funkciókat lát el, ráadásul igen széles spektrumban.

Amennyiben a jogi háttér felől kiindulva kezdünk vizsgálni, találhatunk egy érdekes hasonlóságot, ami egyébként alátámasztja, hogy kiemelten fontos területe(ke)n járunk. Mind a vámhatóság, mind pedig a posta feladataira vonatkozóan elsősorban Európai Unió jogi aktusok adnak iránymutatást. Vám területen megkerülhetetlen alapvetés a 2913/92/EGK rendelet a Közös Vámkódex létrehozásáról (továbbiakban: vámkódex) a 2454/93/EGK rendelet Közös Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról (továbbiakban Vhr.), postai területen pedig három darab, a működést szabályzó EK irányelvet találunk (1997/67/EK irányelv, 2002/39/EK irányelv, és 2008/6/EK irányelv). Nemzeti szinten – megint csak alapvetően – két vámjogi szabályozás az, amit mindenképpen említenünk kell, a hazai vámtörvény (2003. évi törvény a közösségi vámjog végrehajtásáról, továbbiakban vámtörvény) és annak végrehajtási rendelete [15/2004 (IV.5.) PM rendelet a közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól, továbbiakban 15/2004 (IV.5.) PM r.]. A posta vonatkozásában hasonló a helyzet, egy törvény (2012. évi CLIX tv.) és egy kormányrendelet (335/2012 (XII.4.) Korm. r.) a fő szabályozó.

A fenti jogi szabályozások azonban inkább csak általánosan tartalmaznak rendelkezéseket az „együttműködésre”, a postaforgalmi vámkezelésekkel speciálisan a következő jogszabályok foglalkoznak: 28/2004 (IV.29.) PM rendelet (a postaforgalomban alkalmazandó egyes vámjogszabályokról), 38/2009 (XII.22.) PM rendelet (az integrált postaforgalomra vonatkozó egyes vámszabályokról), a 1186/2009/EK rendelet (a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról), nem utolsósorban pedig a 2658/87/EGK rendelet (a vám- és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról).

⁴ A Magyar Posta hivatalos honlapja: www.posta.hu

A munkavégzési folyamatok tehát kifejezetten és konkrétan szabályozottak a postai szolgáltató és a vámhatóság között. Erre mindenképpen szükség is van a zökkenőmentes és egyértelmű feladatellátás miatt.

4. Általános alapfogalmak

Ahogy már korábban is volt róla szó, a postaforgalmi vámeljáráások elsősorban a **normál alapeljáráson** nyugszanak. Éppen emiatt, mivel maguk az eljárások, valamint a vonatkozó speciális szabályozások mind az alapvető eljárási szabályokra épülnek, fontos tisztázni – legalább nagy vonalakban – azokat az elemi fogalmakat, amelyek megkerülhetetlenek a téma tárgyalásánál, és amelyek fényében aztán a sajátosságokat értelmezni tudjuk.

Vám elé állítás (2913/92/EGK, 4. cikk 19. pont): *„A vámhatóság erre megállapított módon történő értesítése az árunak a vámhivatalba, vagy a vámhatóságok által kijelölt vagy jóváhagyott egyéb helyre történő megérkezéséről.”*

Átmeneti megőrzés (2913/92/EGK, 50. cikk): *„A vám elé állított áru a vám elé állítást követően mindaddig átmeneti megőrzés alatt áll, amíg a vámjogi sorsa nem rendeződik.”*
A vámjogi sors „fogalom” a vámjog talán legnagyobb szelete, áttekintése és pontos magyarázata messze túllépné e mű kereteit, ezért ehelyütt talán elég is annyi róla, hogy a vámeljáráások például rendezik az áru vámjogi sorsát.

Árutovábbítás: (2913/92/EGK, 91. cikk alapján): Számunkra elegendő most kizárólag a fogalomnak egyik része, amely nem mást jelent, minthogy lehetővé teszi a Közösségen belül egy adott pontról egy másikra nem közösségi áru szállítását anélkül, *„hogy arra behozatali vámok és más terhek, vagy kereskedempolitikai intézkedések vonatkoznának”*.

Szabad forgalomba bocsátás: Vámjogi sorsot véglegesen rendező vámeljáráás. A 2913/92/EGK, 79. cikke szerint: *„a szabad forgalomba bocsátással az áru elnyeri a közösségi áru vámjogi helyzetét.*

Ez maga után vonja a kereskedelempolitikai intézkedések alkalmazását, az áru behozatalával kapcsolatban megállapított egyéb vámalakiságok elvégzését és a jogszabály alapján fizetendő vámok megállapítását.”

Kivitel (2913/92/EGK, 161. cikk): „*A kiviteli eljárás lehetővé teszi, hogy közösségi áru elhagyja a Közösség vámterületét.*”

Árunyilatkozat (2913/92/EGK, 4. cikk 17. pont): „*Valamely személy azon óhajának előírt formában és módon tett jelzése, hogy az árut adott vám eljárás alá kívánja helyezni.*” Mondhatnánk rá akár azt is, hogy kérelem vagy a kommunikáció egyik fajtája a vámhatóság és az ügyfél között, vámkezelés témakörében. Postaforgalomban írásbeli árunyilatkozat használatos, annak is egy speciális fajtája, amelyet már említettem és amelyről a későbbiekben még szó esik.

5. Speciális alapfogalmak

Ebben a fejezetben áttekintésre kerül néhány olyan alapfogalom, amelyeket a postaforgalmi vámkezelések végzéséhez mindenképp szükséges ismerni, mivel ott a napi munkavégzés során rendszeresen találkozhatunk vele. Ezek meghatározása sok esetben teljesen hétköznapi, de van olyan is, amit a vámjogi szabályozás – az eljárások jogszerűsége és egységessége érdekében – pontosít vagy speciálisan meghatároz. A következő fogalmak alapvetően a szabad forgalomba bocsátáshoz kapcsolódnak, ahogyan az értekezés is nagyobb részt a szabad forgalomba bocsátás témakörével foglalkozik majd azon egyszerű oknál fogva, hogy feladatok legnagyobb részét ezen vám eljárás teszi ki. Ezt látni fogjuk, amikor pontról pontra végigkövetjük az eljárásokat.

Ajándékok: Az ajándék kifejezést legcélszerűbb a 1186/2009/EK rendeletből (amely a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szól, a továbbiakban: vámmentességi-rendelet) vennünk. Ebben igen sokféle ajándék szerepel. Van olyan, amit házasságkötés alkalmából küldenek (12. cikk), szóba jöhet tiszteletbeli kitüntetésként, díjként (81. cikk), érkezhettek nemzetközi kapcsolatokkal összefüggésben (82. cikk), kapcsolhatók uralkodókhoz vagy államfőkhöz (85. cikk). A leggyakoribb azonban – és a hétköznapiakban igazából ez a fajta ajándék a legjellemzőbb, a vámmentességi-rendelet pedig pont ezt hívja másként – a „magánszemély által magánszemélynek küldött küldemény” (25. cikk). Ezen „ajándék” fogalmát behatárolja a fajtája, a mennyisége, a rendszeressége (25. cikk), és az értéke (26. cikk) is.

Fontos, hogy a személyes használatra szolgáló jövedéki termékekre, kölnikre és parfümökre szigorúbb mennyiségi előírások vonatkoznak.

Magánforgalom és kereskedelmi forgalom: A magánforgalom és kereskedelmi forgalom postaforgalomban értendő pontos megfogalmazásával és elhatárolásával még részletesen foglalkozom majd. Egyelőre értsük magánforgalom alatt azokat az eljárásokat, amelynek a Közösségen belüli érintettje magánszemély, kereskedelmi forgalom alatt pedig azokat, amelynek a Közösségen belüli érintettje az előbbtől eltérő személy.

Elhanyagolható értékű küldemények: Ez a fogalom a vámmentességi-rendelet 23. cikkében található. Mindössze két rövid bekezdés, mégis a postaforgalmi szabad forgalomba bocsátások talán legfontosabb ismérve. Az elhanyagolható érték (150,- EUR) jelöli azt a határvonalat, amely fölött vámköteles a fentebb kifejtett ajándék jellegű küldeménytől eltérő küldemény. A 24. cikkben pedig néhány terméket a jogalkotó kizár ezen küldemények fogalmából. Ezek a következők: „alkoholtartalmú termékek, parfümök és kölnivizek, dohány, vagy dohánytermékek”.

Áruminta: A vámmentességi-rendelet 86. cikke szerint pontosan: „*elhanyagolható értékű áruminták*”. A legfontosabb információ az árumintákkal kapcsolatosan az, hogy vámmentesen hozhatók be, ha megfelelnek az említett cikkben felsorolt feltételeknek.

Poggyász: A személyi poggyász és a magánszemély által magánszemélynek küldött küldemény alapvetően két eltérő fogalom, mégis előfordulhat, hogy egy postai küldeményre mindkettő igaz. Miért ne fordulhatna elő, hogy valaki postai csomagként „hozza be” a Közösség területére azt, amit poggyászként vitt ki onnan? Mindenesetre ilyenkor jól teszi az ügyfél, ha körültekintően jár el, mert ha nem tudja igazolni, a hatóság számára végigkövethetővé tenni a poggyász útját, mi alapján kérhetné vámmentesen annak vámkezelését?

„Diákfelszerelés”: A vámmentességi-rendelet II. címének IV. fejezete foglalkozik az ilyen jellegű küldeményekkel. Néhány dolgot pontosan meghatároz, másokat kevésbé. Ide tartoznak a háztartási célú ingóságok, az iskolai ruházat és az oktatási anyagok. Egyébként – ezt látni fogjuk később is – ez a „szellős” megfogalmazás több esetben is előfordul a nevezett jogszabályban.

Mit értek ez alatt?

Nézzük meg egy példán keresztül!

Egy Burkina Faso-ból érkezett diák boncorvosnak tanul a Semmelweis Egyetemen, akkor e szerint a rendelkezés szerint a szülei postán utána küldhetik a korábban a hazájában megvásárolt műanyag szemléltető bábut, amely bábu tegyük fel „felnyitható” és aminek a belső szervei is egyenként kivehetők. Ez a küldemény vélhetően nem épp az alacsony értékű kategóriába tartozik, mindenesetre vámmentesen kerülhet vámkezelésre, hiszen ez nélkülözhetetlen taneszköze az említett tanulónak. A számológépe és az írógépe is (ez utóbbi kettő fel van sorolva a fejezet végén), ellenben a laptopja már nem feltétlenül. A szabályozás „hatály és fogalommeghatározások” címében szereplő „háztartási célú ingóságok” meghatározását elolvasva sem lesz egyértelmű, hogy mi vonható a megjelölt fogalmak (háztartási célú ingóságok, az iskolai ruházat és az oktatási anyagok) körébe.

6. A postaforgalmi vámeljáráásokról általában

Miután a továbbiakban szükséges alapfogalmak áttekintésre kerültek, következő lépés a postaforgalmi vámeljáráások általános kérdéseinek, ismérveinek rendszerezése. A szóban forgó vámeljáráások esetében legalább **három személyről** kell említést tenni. A vámhatóságról, a postáról és végül, de nem utolsó sorban a küldemény feladójáról vagy címzettjéről. A „harmadik érintett” az, aki megbízást ad a posta részére a vámjogi sors rendezésére. A „vámjogi sors rendezése” fogalmat szándékosan használtam így, ugyanis behozatali irányú vámkezelés esetén küldemények vám elé állítását a posta már azelőtt elvégzi, hogy a címzett egyáltalán rendelkezne róla.

Fontos tudnunk, hogy az **NPKK raktára**, amelyben a küldeményeket kezeli, vámjogi szempontból **átmeneti megőrzési raktár**. Ahhoz pedig, hogy egy áru átmeneti megőrzési raktárba, vagy mondhatnánk csak egyszerűen, hogy átmeneti megőrzésbe kerüljön, először vám elé kell állítani. A vám elé állítás fogalmát és annak kötelezőségét a vámkódex 40. cikke szabályozza. Tehát az Európai Unión kívülről érkező postai küldeményeket – mint nem közösségi árukat – minden esetben vám elé kell állítani, majd ezt követően dönteni kell a vámjogi sorsáról (vámkódex 48. cikk), amelynek egyik (és egyben a leggyakoribb) formája a vámeljáráás alá vonás. A két említett mozzanat között pedig az áru átmeneti megőrzés alatt áll.

Esetünkben az **elmélet** azonban némileg **eltér a gyakorlattól**. Valójában a postai küldemények átmeneti megőrzési raktárba beszállítása szükségszerűen meg kell előzze a vám elé állítást, hiszen addig, amíg a posta nincs birtokában a küldeményekkel kapcsolatos pontos információknak (nem tudja lemérni azokat, leolvasni az azonosítószámukat stb.) nem tudhatja azt sem, hogy milyen árut kell vám elé állítania, ennél fogva nem is lehetséges azt végrehajtania. A sorrend tehát a következőképp alakul: először beérkezik az áru az átmeneti megőrzési raktárba, ezt követően a posta azt vám elé állítja, végül pedig az áru átmeneti megőrzésbe vételre kerül a vámhivatali nyilvántartásba vétellel (MRN szám generálásával).

Mindezek tükrében az is egyértelművé válik, hogy a vám elé állítást a postának szükségszerűen még a címzett értesítése előtt el kell végeznie, különben a csomagok nem lehetnének addig átmeneti megőrzésben, ami több szempontból is aggályos lenne. A postaforgalommal kapcsolatos átmeneti megőrzés sajátosságairól egyébként az integrált postaforgalomról vonatkozó egyes vámjogszabályokról szóló 38/2009. (XII.22) PM rendelet [továbbiakban 38/2009 (XII.22) PM r.] is rendelkezik a 3. § (4) bekezdésében.

Az általános szabályaival kapcsolatban pedig annyit, hogy az **átmeneti megőrzés határidejét** esetünkben is a vámkódex 49. cikk b) pontjára alapozhatjuk, amely szerint az húsz nap, valamint ugyanezen cikk (2) bekezdése rendelkezik e határidő hosszabbításának lehetőségéről. A jogalkotó a hosszabbításra vonatkozóan pontos időtartamot nem határoz meg, sőt, arról is hallgat, hogy a meghosszabbítás hány alkalommal végezhető, így az átmeneti megőrzés határideje, mondhatni **rugalmasan állapítható meg**.

Ez olyan szempontból esetünkben szerencsés is, bár viszonylag ritka az eset, hogy ha a posta esetleg nem találja meg egy küldemény címzettjét, vagy annak nehézkes a megfelelő dokumentumok rendelkezésre bocsátása, akkor az általánosnál jóval hosszabbra nyúlhat az az időtartam, amíg a szóban forgó árunak szükséges átmeneti megőrzésben maradnia.

Más eset, amikor posta felleli és értesíti is a címzettet, de az a küldeményt nem kívánja átvenni. Ilyenkor a postának lehetősége van a vámkezeléstől eltérően rendezni a vámjogi sorsát. Ezek általában a vámkódex 4. cikk 15. pontja szerinti felsorolásból a c) alpont szerinti újra kivitel, vagy a d) alpont szerinti megsemmisítés, függően attól is, hogy a küldeményt hogyan adták fel vagy hogy a címzett hogyan rendelkezik.

Ide kívánczik, amit korábban még csak érintettem, a postai vámügynökség szerepe. A postán dolgozó vámügyintézőknek (akárcsak a pénzügyőröknek) az általános vámszakmai ismereteken felül a postai szabályokat, előírásokat is jól kell ismerniük, hiszen ez is alapját képezi a munkájuknak.

Ezenfelül az ügyféli kör is némileg több fejtörést okoz, mivel az állandó ügyfél postaforgalomban kevésbé jellemző. Inkább nevezhető gyakorinak az a jelenség, hogy az ügyfelek esetenként azt sem értik, miért kell egyáltalán vámkezelni, tegyük fel az e-bayról rendelt, viszonylag alacsonyabb értékű termékeket (például egy pár cipőt, ami mindössze 89,- USD-ba került), az hogyan kerül egyáltalán bármilyen NAV szervhez? Egy másik feltételezett eset: ha valakinek például Ausztráliából érkezik küldeménye, és az a szállítás során megsérül, vagy már úgy érkezik a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre (továbbiakban: repülőtér), hogy út közben esetleg „megdézsmálták”, szinte biztosan a posta vagy a NAV, esetleg a két szerv együttesen a felelős a címzett szerint. Persze a másik oldalról nézve érthető az is, hogy esetleg valaki nincs pontosan tisztában a vámjogszabályokkal (alapvetően az emberek hétköznapijaihoz kevésbé szükséges), és nem szívesen fizet ki „pluszban” adott esetben több tízezer forintot, amire egyáltalán nem számított, ráadásul talán olcsóbban megvehette volna a terméket Magyarországon. Annak a csalódottsága meg végképp érthető, aki esetleg más földrészen lakó rokonaitól eszmei, de egyébként nem túl sok anyagi értékkel bíró személyes csomagot vár, de csak a felét vagy még annyit sem kap kézhez. Mindenesetre ez sem magyarázza meg a néha igen goromba stílust és hangvételt, amit közvetítőként, a postai vámügynökségen dolgozó vámügyintézőknek kell tudniuk kezelni.

Tekintve ugyanis, hogy a vámhatóság a behozatali vámeljárásoknál a postával áll ügyfél-hatóság viszonyban – hiszen az általa kezelt küldeményekért a posta felel, az áruk a posta átmeneti megőrzési raktárában találhatók, a vámeljárást követően az árut a posta adja (szállítja) ki – a küldemények címzettjével is a postának kell felvennie a kapcsolatot. Végképp igaz ez azokra a helyzetekre, ahol a küldemény címzettje magánszemély, ilyenkor ugyanis a legjellemzőbb ügymenet az, hogy – amennyiben az érintett kéri a vámkezelést és vállalja a vámteher megfizetését – a posta közvetett képviselőként a vámhatóság által kiszabott összeget megfizeti (a halasztott vámfizetési engedélye terhére), a küldeményt pedig vámkezelve szállítja ki az ügyfélnek, aki csak az átvételkor fizeti meg a vámterhet.

Többször említettem már a csomag, a küldemény vagy akár összetetten a csomagküldemény kifejezéseket, következzen hát a pontos meghatározás, ezt pedig vegyük a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX törvény (továbbiakban postatörvény) értelmező rendelkezéséből:

„postai küldemény: az a legfeljebb 40 kg tömegű küldemény, mely a küldeményen, annak csomagolásán vagy az ahhoz tartozó listán legalább címmel el van látva, vagy az a küldemény, amelyet jogszabály postai küldeménynek minősít; ilyen postai küldemény lehet a levélküldemény, a hivatalos irat, a vakok írását tartalmazó küldemény, a postacsomag, valamint a könyvet, katalógust és sajtóterméket tartalmazó küldemény, továbbá minden olyan küldemény, amelynek tartalma e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerint a postai szolgáltatásból nem kizárt;”

A csomagküldemény tehát a postai küldeményeknek (amelyek vámjogi szempontból áruk) csak egy fajtája, viszont a **vámkezelések** szempontjából **döntően a csomagküldemények** jönnek szóba. Mármint nem vámmentes vámkezelések szempontjából. Vámmentes és nem vámmentes vámkezelésről behozatali irányú vámkezelések kapcsán érdemes beszélnünk (különbséget tennünk), hiszen jelenleg a kiviteli vámokat az Európai Unió nem alkalmaz, így azon nincs is mit taglalni.

Még mielőtt továbblépnék némi pontosítás szükséges az előző bekezdésekkel kapcsolatosan. Az, hogy egy (behozatali irányú) vámeljárás következtében nem vagy nem azonnal keletkezik vámteher fizetési kötelezettség, nem egyenlő a vámmentes vámkezeléssel. A napi munkavégzés során gyakran – az egyszerűség kedvéért – mégis ugyanúgy nevezzük a két eltérő fogalmat, ezért röviden, csak a dolgozat témájával kapcsolatosan áttekintem ezek néhány formáját.

Legelső lépésként egy kapcsolatot szükséges megemlíteni, ez pedig nem más, mint az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: áfa törvény) 93. § (1) bekezdése, amely felsorolja az „adó alóli mentesség termék importja esetében” jogcímekeket. A felsorolás terjedelmes és sokrétű, de számunkra most legfontosabb az említett bekezdés b) pontja, amely arról rendelkezik, hogy alapesetben a vámmentességi-rendeletben, valamint a vámkódexben szereplő vámmentességi jogcímek egyben áfa-mentességi jogcímek is.

Van azonban több körülmény is ezen vámmentességi jogcímeken felül, amelyek végül is azt eredményezik, hogy a vámeljárásban fizetésre kötelezett személy végső soron mentesül a vámteher egy részének vagy egészének megfizetése alól. Minden esetet elemezni meghaladná e dolgozat kereteit és terjedelmét, a következő hármat azonban szükséges tisztázni és egyértelművé tenni a postaforgalmi vámkezelések témakörében.

A **leginkább egyértelmű** eset, amikor a küldemény értéke nem haladja meg a **22,- EUR** értékhatárt. Ez egyrészt a vámmentességi-rendelet szerint elhanyagolható értékű

küldemény, másrészt az áfa törvény 94. § (1) c) szerint is adómentes. Ez az eset tehát a vámteher mentesség, amely **vám- és áfa mentesség is** egyben.

A második eset a vámmenteségi rendelet 23. cikk (2) szerinti vámmentesség, amely alapvetően nem áfa mentesség, hiszen az áfa mentesség 22,- EUR értékhatárig terjed, a vámmentesség pedig 150,- EUR értékhatárig. Abban az esetben tehát, ha a küldemény értéke a 22,- EUR-t meghaladja, de alatta marad 150,- EUR-nak, akkor a vámkezelés során a vámot nem kell megfizetni, a nemzeti adót viszont igen (feltéve, hogy eléri a tíz eurót!). Ez tehát a **vámmentesség, de nem vámteher mentesség**.

Harmadik esetként nézzük az úgynevezett „tíz eurós szabályt”. Ezt elsősorban a Vhr határozza meg (868. cikk), de a 15/2004 (IV.5.) PM r. is rendelkezik róla [51. § (4)]. Itt nincsen szó se vámmentességi, se adómentességi jogcímről, hiszen csak akkor állapítható meg, hogy e szabály alkalmazható-e, ha az adott vámeljárás során a számfejtésig eljutunk. Tudnunk kell a fizetendő terhek összegét, hogy eldönthessük, alatta maradnak-e az említett értékhatárnak. Amennyiben igen, abban az esetben a vámhatóságnak az összeget nem kell könyvelésbe vennie. Talán érdekes lehet, hogy ez a „tíz eurós szabály” nem kötelezettség, hanem lehetőség, mindkét jogszabály a „nem kell” kifejezést használja a tíz eurót meg nem haladó vámterhek könyvelésbe vételére vonatkozóan. Mindenesetre a gyakorlat az, hogy nem kerül könyvelésre, így megfizetésre sem a fentiekben taglalt jogcímenként kis összegű közteher. Fontos megjegyezni, hogy ezen szabály vámteher kiszabási jogcímenként (vám, áfa) külön alkalmazandó.

Az ok, amiért ennyit foglalkozom a vámmentességgel, a vámteher-fizetési alóli mentesüléssel, az az, hogy a behozatali vámeljárással érintett postai küldemények legnagyobb része vámmentesen kerül kiadásra. Nézzük meg ezt a számok tükrében!

A táblázatokhoz a 2012. év első tíz hónapjának adatait használtam fel.

1. számú táblázat

szabad forgalomba bocsátások	vámfizetés mellett (A-s)	vámfizetés nélkül (L-es)	NPKK-ba érkező küldemények
2012. január	3156	25	36195
2012. február	2406	28	27083
2012. március	2218	42	35377
2012. április	2900	42	35162
2012. május	2904	79	39933
2012. június	2381	21	32671
2012. július	2415	42	33520
2012. augusztus	2285	25	29973
2012. szeptember	2512	60	33252
2012. október	3085	18	34039
összesen	26262	382	337205

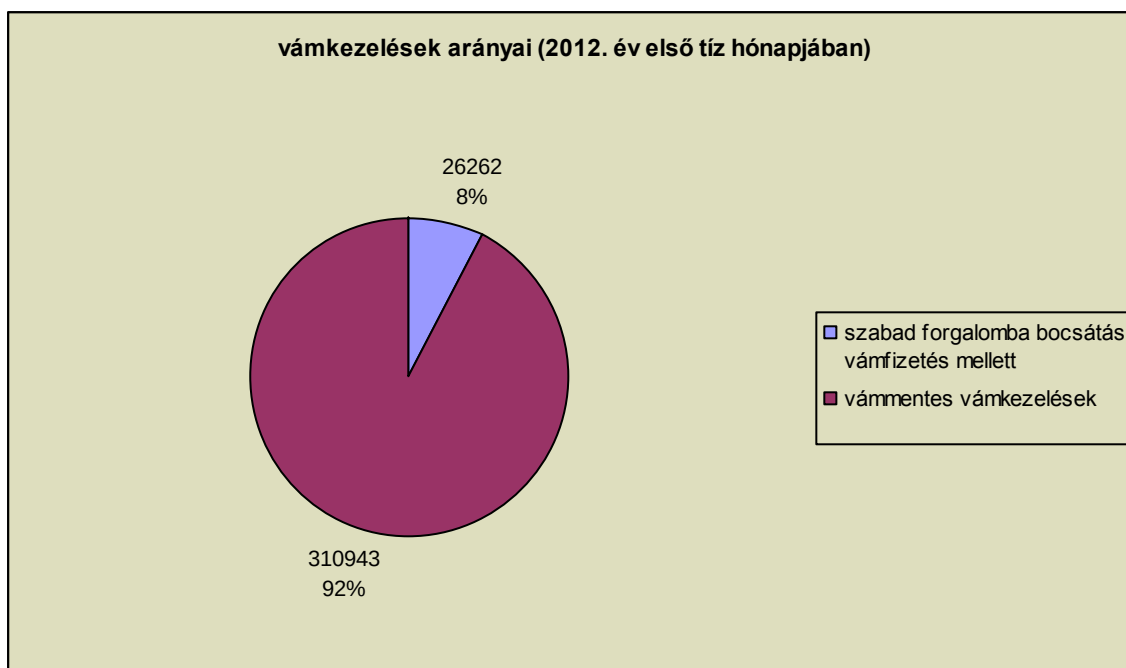
2. számú táblázat

a vámmentesen végzett és a vámfizetés melletti vámkezelések arányszámai*

	vmts** vámkezelések darabszámai	alakiság nélkül végzett vmts vámkezelések darabszámai	alakiság nélkül végzett vmts és az összes vmts vámkezelés aránya	alakiságokkal járó és azzal nem járó vámkezelések aránya
2012. január	33039	33014	99,9%	9,6%
2012. február	24677	24649	99,9%	9,9%
2012. március	33159	33117	99,9%	6,8%
2012. április	32262	32220	99,9%	9,1%
2012. május	37029	36950	99,8%	8,1%
2012. június	30290	30269	99,9%	7,9%
2012. július	31105	31063	99,9%	7,9%
2012. augusztus	27688	27663	99,9%	8,4%
2012. szeptember	30740	30680	99,8%	8,4%
2012. október	30954	30936	99,9%	10,0%
összesen:	310943	310561		
		átlagosan:	99,9%	8,6%

*A 2. számú táblázat arányszámait az 1. számú táblázat adatainak segítségével kerültek meghatározásra!

** vmts = vámmentes

Láthatóan **jóval több** olyan **küldemény** érkezik a Közösség területére a posta kezelésében, **amelynek az értéke elhanyagolható**, mint amennyivel kapcsolatosan vámteher-fizetést előíró határozat születik annak vámkezelése során.

Alapvetően a postán – és ez alatt most kivételesen nem is szükséges a kizárólag a Magyar Postára vonatkoztatni – több olyan küldeményt adnak fel, aminek kereskedelmi értéke nincs, vagy ha van is, akkor is elhanyagolható. Nyilván nem említhető egy lapon egy néhány kilogrammos csomag, vagy boríték egy teherautónyi, egy konténernyi, vagy netán egy hajónyi áruval.

Nézzük meg hát azokat a küldeményeket, amelyekhez valamilyen vámeljárás, főként pedig alakiságokkal végzett vámeljárás kapcsolódik.

A postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX törvény szerint:

Levélküldemény: (2. § 24. pont): „*az a postai küldemény, amely írásos formában megjelentetett, vagy fizikai adathordozón rögzített egyedi vagy személyes jellegű közlést, adatot, vagy információt tartalmaz.*”

Postacsomag: (2. § 29. pont): „*kereskedelmi értékkel rendelkező vagy nem rendelkező árut, tárgyat tartalmazó könyvelt postai küldemény.*”

EMS küldemény: ez a fogalom így külön nem szerepel a postatörvényben, mivel az EMS nem küldeményfajta, „*hanem nemzetközi viszonylatú postai szolgáltatás*”, amely a törvény 2. § 25. pontjában került meghatározásra. Mindez a gyakorlatban annyit jelent, hogy a küldemény kezelésével kapcsolatosan az általánosakon felül több szolgáltatás

választható.⁵ Csak példaként néhány: megadott címen (feladásra) felvétel, postai csomagolás, nyomon követhetőség, szállítási idő garancia, egyeztetett időpontú kézbesítés. Ezek szerint mondhatjuk tehát, hogy az EMS küldemény olyan postacsomag vagy levélküldemény, amelyet az azzal kapcsolatos plusz szolgáltatások emelnek ki a postacsomagok vagy levélküldemények közül.

A postaforgalmi vámkezelésekhez kapcsolódik egy sajátos okmány is, amelyet már többször is említettem, ez a **CN23 vámáru-nyilatkozat**. Ezen okmány postaforgalomban történő használatát és a formátumát a postaforgalomban alkalmazandó egyes vámszabályokról szóló 28/2004. (IV.29.) PM rendelet írja elő. A megjelenési formája függ attól is, hogy olyan példányról van-e szó, amilyenhez bárki hozzájuthat a postán, vagy pedig az NPKK által nyomtatott, „belső használatú” okmánnyal van dolgunk. A kettő között azért van némi külalakbeli különbség, mert más eljárás során és más célra jönnek létre.

A postán fellelhető, bárki számára hozzáférhető CN23 okmány (1. számú melléklet) kiviteli eljárásra használható. Már csak azért is, mivel Magyarországon szerezhető be, így behozatali vámeljáráshoz esetleg abban az esetben lehetséges felhasználni, ha valaki először kiviszi az Unióból magukat az árunyilatkozatokat, hogy aztán később (a Közösségen kívülről a Közösség irányába) kivitelt hajthasson végre a használatukkal. Bár az kérdéses, hogy például a venezuelai postán elfogadnák-e a magyar dokumentumot?

Olyan szempontból egyébként lényegtelen is, még ha fel is adnak „magyar” CN23-mal egy küldeményt a Közösségen kívülről a Közösség területén belülré, a behozatali vámeljáráshoz az NPKK mindenképpen nyújt egy garnitúrányi saját maga által létrehozottat.

Behozatal esetében az **NPKK általi CN23** vámáru-nyilatkozat a következőképpen jön létre:

A posta az általa szállított küldeményeket egy „ragszámnak” nevezett azonosító alapján tartja nyilván. A küldemények raktárba érkezését követően e **ragszámmal**, valamint az azonosításhoz szükséges egyéb adatokkal (tömeg, feladó, címzett, érték, árumegnevezés) a vámhatóságnak a küldeményeket **bejelenti** (elektronikus formában vám elé állítja). Amennyiben a vámhatóság a bejelentett adatokat elfogadja, visszajelzést küld a postának (átmeneti megőrzésbe veszi az árukat), amely már tartalmazza a vámhivatali

⁵ A Magyar Posta hivatalos honlapja: www.posta.hu

nyilvántartási számot (MRN) is. A visszaérkezett adatok birtokában a postának lehetősége nyílik a CN23 vámáru-nyilatkozatok nyomtatására (2. számú melléklet).

A posta a CN23-at **hárompéldányosan** nyomtatja. Egyet megőriz a saját nyilvántartásában, a másik kettő az árut kíséri vámjogi sorsának rendezéséig. Amikor a vámjogi sors vámkezeléssel kerül rendezésre, egy példány a címzettet, egy pedig az eljáró hivatalt illeti meg. Ez döntő részben a 2. sz. RI., az ettől eltérő esetekkel pedig a következő, az árutovábbításokról szóló fejezetben ejtek szót, miután általánosságban meghatároztam a képviseletet postaforgalmi vámeljárások tekintetében.

A **képviselet** a vámeljárások egyik kiemelt intézménye, a vámkódex már rögtön az elején, az 5. cikkben foglalkozik vele, és magának a vámeljárásnak is egyik legfontosabb lépése a képviselet vizsgálata. A vámkódex szerint a képviselet két formája annak **közvetett**, valamint a **közvetlen** módja. Bár nem képviseleti forma, de megkülönböztethetünk ezekről eltérő esetet, nevezetesen amikor **nincs képviselő** az eljárásban.

Magánforgalmi eljárások esetén a posta alapvetően közvetett képviselettel indítványozza a szabad forgalomba bocsátást. Ez nem is célszerű másként, mivel – ahogyan már volt is róla szó –, a küldemény címzettnek történő átadására már csak a vámteher megfizetése után van mód.

A lehetőség természetesen adott arra, hogy a képviselet közvetlen formája kerüljön alkalmazásra, viszont a Magyar Posta rendelkezik több olyan engedéllyel is, amelyek megkönnyítik a vámeljárások lebonyolítását (egyebek mellett például halasztott vámfizetési engedély, árunyilatkozat elektronikus bejelentésére szolgáló engedély), a legegyszerűbb megoldás a közvetett képviselet alkalmazása.

Az elvi lehetősége természetesen megvan annak is, hogy a címzett saját maga indítványozza a szabad forgalomba bocsátást, csak hogy az némileg körülményes. Még akár magánforgalomban is előfordulhatna, azonban még bonyolultabb esetet jelentene. Mindenesetre a jogszabályok nem tiltják, nem is tilthatják, hogy valaki saját maga intézze a saját árujának vámkezelését. Ennek egyik lehetősége, hogy a címzett a posta révén hozzájut azokhoz az információkhoz, amelyek alapján az árunyilatkozatot ki tudja tölteni. Ezeknek az információknak, valamint egy elektronikus árunyilatkozat bejelentésre vonatkozó engedélynek a birtokában vámkezelést indítványoz a 2. sz. RI-nál. Azért lehetséges kizárólag elektronikus úton benyújtani árunyilatkozatot, mert az NPKK-n – lévén, hogy postai üzem – nincs ügyfélfogadás. Amennyiben a vámkezelés elektronikus formában elvégzésre kerül, azt követően pedig a vámterhet megfizetik vagy biztosítják, az áru kiadhatóvá válik.

Tekintve azonban, hogy személyes átvételre nincs mód, a címzett vagy postai kiszállítás útján, vagy a lakóhelye/székhelye/telephelye szerinti postahivatalban történő átvétellel juthat a küldeményéhez.

Nézzük a másik lehetőséget!

7. Árutovábbítások az NPKK-ról

Postaforgalomban meg kell különböztetni a **vámjogszabályok szerinti árutovábbítást**, amely vámeljárás, valamint a **postai továbbítást**, ami pedig egy postai küldemény adott postai kezelőhelyről a másikkra szállítása. Természetesen előfordulhat, hogy ez a két eljárás egybeesik. Amennyiben a küldemény címzettje úgy dönt, hogy az árujával kapcsolatos behozatali irányú vámkezelést a 2. sz. RI-től eltérő hivatalnál kívánja indítványozni, lehetősége van árutovábbítást kérni azzal kapcsolatosan. A továbbítási eljárásoknak két formája létezik. Az egyik a már említett IOP felületen belül, az ÁRUREG rendszerben végezhető, a másik fajta eljárás pedig a már szintén említett NCTS (MCC) rendszerben hajtható végre.

Az **NCTS rendszerben történő árutovábbítást** esetünkben lényegében **kizárhatjuk**. A TIR garanciával végzett továbbítás közúti forgalomban alkalmazható, még hozzá arra alkalmas szállítóeszközön történő szállításkor. Ez a gyakorlatban olyan pótkocsi, nyerges vontatós kamiont, de legalább egy kisteherautót jelent, amilyenel, vagy amilyenekkel általánosságban nemzetközi szállítmányozást közúton végző gazdálkodók rendelkeznek. Viszont az NPKK területére „külsős” nem hajthat be, és egyébként sem lenne költséghatékony nyerges vontatóval elszállítani egy néhány kilogrammos csomagot. **T1 típusú továbbítás** esetén a szállítóeszköz már kevésbé kötött, azonban a kicserélő központnál nem működik külön futárszolgálat, a kiszállítás kizárólag postahivatalok irányába történik, így postaforgalomban ez a fajta árutovábbítás is **értelmét veszti**.

Az alkalmazott forma tehát az **ÁRUREG rendszer általi továbbítás**. Ennek szintén két fajtája ismeretes. Az egyik esetben az áru címzettje, vagy annak meghatalmazottja – aki ebben az esetben nem a posta – biztosítékot nyújt a felmerülő vámtartozás fedezetére, így lehetősége nyílik másik átmeneti megőrzési raktárba átszállítani vagy éppen egy a 2. sz. RI-től különböző vámhivatalnál közvetlen vámfelügyelet alá vétetni az árut. A másik esetben fordul elő, hogy a továbbítás vámeljárás és a postai továbbítás esete egyszerre fennáll. Ekkor a továbbítás az ÁRUREG rendszerben elvégzésre kerül, a küldemény pedig

marad a Magyar Posta őrzésében, azonban (postai) továbbítással átkerül a címzett lakóhelye/székhelye/telephelye szerinti postahivatalhoz, ezt követően pedig a címzett kézhez kapja a CN23 vámáru-nyilatkozatot. A továbbítást kérő így már indítványozhat vámkezelést annál a hivatalnál, amelyhez a szállítmány továbbításra került. Abban az esetben, ha a vám eljárás elvégzését követően az eljáró hivatal „kiadható” záradékkal látja el az CN23-at, annak bemutatásával a postán a küldemény kiválthatóvá válik. Némileg bonyolítja e helyzetet, ha a szóban forgó árut az eljáró vámhivatal áruvizsgálat alá kívánja vonni. Ez úgy oldható meg, hogy a vámkezelést kérő az árunyilatkozat elfogadását követően biztosítékot nyújt a vámteher fedezetére. Ha az eljáró hivatal a biztosítékot elfogadja, a CN23 árunyilatkozatot „kiadható” záradékkal látja el, hogy a jogosult a küldeményt a postán átvehesse, ezt követően pedig a vámkezelést végző hivatalnál bemutassa. A bemutatásra vonatkozóan a vámhatóság határidőt állapíthat meg.

Abban az esetben, ha a **címzett, vagy képviselője** – a kiadhatósággal záradékolt CN23 vámáru-nyilatkozattal – **az árut a postáról elviszi**, de ezt követően a hivatalnál azt nem mutatja be, a vámhatóság több szankciót is alkalmazhat vele szemben. Az egyik lehetőséget a Vhr. 201. cikk (2) bekezdése kínálja. Eszerint

„Ha az áru bemutatása a meghatározott határidőn belül nem történik meg a vámhatóság a vámáru-nyilatkozatot úgy tekinti, mintha azt nem nyújtották volna be.”

Ez azonban önmagában véve félmegoldás. Egyrészt „marad” egy vámkezeletlen küldemény valahol a Közösség területén belül, másrészt az érintett vámhivatalnál lesz egy elfogadott biztosíték, ami immár nem kapcsolódik semmihez. Véleményem szerint ez az eljárás akkor alkalmazható, ha a rendeltetési vámhivatalnál vagy azt igazolják, hogy a szóban forgó áru másik hivatalnál **vámkezelésre került**, vagy azt, hogy az **elhagyta az Európai Unió területét**. Ennek fényében aztán a biztosíték is felszabadítható.

A másik lehetőség esetén gyakorlatilag arról van szó, hogy nem közösségi áru kerül forgalomba hozatalra a Közösségen belül **anélkül**, hogy azzal kapcsolatosan a vámterhet megfizették, a **vámjogi sorsát rendezték volna**. Ilyen esetre a vámkódex 203. cikke alkalmazandó, amely szerint vámtartozás keletkezik *„a behozatalivám-köteles áru vámfelügyelet alóli jogellenes elvonása esetén”*. Ez a cselekmény az elkövetési értékre tekintettel lehet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban szabálysértési tv.) 209. §-a szerinti vámszabálysértés (százezer forint elkövetési értékig), vagy a Btk. 396. §-a szerinti költségvetési csalás bűncselekménye (százezer forintot meghaladó elkövetési érték

esetén). A címzettnek tehát kifejezetten érdeke fűződik ahhoz, hogy a részére kiadott nem közösségi áru vámjogi sorsát szabályosan rendezze.

8. Gazdasági vámeljárások

A vámkódex szerint [vámkódex 84. cikk (1) b)] a gazdasági vámeljárások a következők: vámraktározás, aktív feldolgozás, vámfelügyelet melletti feldolgozás, ideiglenes behozatal.

A gazdasági vámlejárásokat inkább csak megemlítem, mivel **postaforgalomban kevésbé jellemzőek**. Ennek több oka is van. A legfőbb vélhetően a szállítmányok méretéből adódik. Nem is kell túlságosan boncolgatni gazdasági vámeljárási fogalmát, hiszen már a nevéből is adódik, hogy valamilyen gazdasági indokoltsága van.

Olyan tevékenység húzódik meg a gazdasági vámeljárások hátterében, amely alapja valamilyen gazdasági hasznosság. Az ilyen haszonnak azonban feltétele a volumen is, ezt viszont erősen behatárolja a posta által szállított küldemények méret- és súlykorlátja. Egyszerűbben fogalmazva, nem gazdaságos, sőt, általában meg sem éri olyan kis mennyiségű árut – tegyük fel – az Unió területéről kiszállítani, ott feldolgozni, majd visszaküldeni (passzív feldolgozás), amennyi egy postai küldeményben elfér. Szintén gazdaságtalannak tűnik, mondjuk azért vámraktárt engedélyeztetni és fenntartani, hogy abba postacsomagnyi mennyiségeket tároljanak be.

Azon vámeljárások, amelyek a gazdasági vámeljárások körébe lennének vonhatók, valójában inkább magánforgalomban fordulnak elő. Ilyen lehet például egy külföldről vásárolt autóba szerelhető HI-FI, amelyet garanciális javításra visszaküldenek az eladónak. Elképzelhető esetleg aktív feldolgozás keretében nem közösségi alkatrészekből karóra összeállítása és kiszállítása, de ez is inkább csak feltevés.

Ehelyett inkább hadd említsek még két okot, ami csökkenti, esetleg ki is zárja a postaforgalmi gazdasági vámeljárásokat.

Valószínűsíthetően az egyik, hogy az olyan gazdálkodók, amelyek tevékenységéhez indokoltan kapcsolódhat gazdasági vámeljárási, bizonyára inkább a székhelyükhöz, telephelyükhöz közelebbi, a területileg illetékes vámhivatalnál kérik egyrészt az engedélyt a vámeljárási, aztán pedig magát a vámeljárást is, ezért postaforgalomban inkább, mint továbbítást kérők jelennek meg. Még egy utolsó szempont: például az ATA igazolvány, amely más egyéb eljárások mellett az ideiglenes behozatal tipikus okmánya is, közúti

forgalomban használatos, postaforgalomból kizárt. Ez pedig tovább szűkíti a postaforgalmi gazdasági vámeljárások körét.

9. Kiviteli eljárások

A kivitel fogalma a vámkódex szerint (161. cikk): „*A kiviteli eljárás lehetővé teszi, hogy a közösségi áru elhagyja a Közösség vámterületét.*”

Amint látjuk, a jogalkotó nem bonyolította túl a meghatározást. Ebből következtethetnénk arra is, hogy az sok esetkorre vonatkozhat vagy inkább gyűjtőfogalommal van dolgunk. Azonban ha végigkövetjük azokat az eseteket, amelyek nem tartozhatnak a kiviteli eljárás fogalma alá, láthatjuk, hogy a frappáns megfogalmazás egyben elegendő is.

Annak ellenére, hogy az Unió területét elhagyó áruval kapcsolatos vámjogi sors az **újra kivitel**, az **mégsem kiviteli eljárás**, mivel *nem közösségi árura* vonatkozik (vámkódex 4. cikk 16. pont). Ezenfelül, bár ekkor közösségi áruk hagyják el a Közösség területét, nem kivitel a passzív feldolgozás sem, hiszen az egy külön vámlejárás.

Továbbá van még egy ide tartozó fogalom, amit használ a vámkódex, ez az „*ideiglenesen kivitt áru*”. Azonban e jogszabály szerint 145. cikk, (3) a) pontja szerint ez nem más, mint „*a passzív feldolgozási eljárás alá vont áru*”. Eszerint az **„ideiglenes kivitel”** sem tartozik a kiviteli eljárások körébe. Egyébként ezt alátámasztja a vámkódex 123. és 127. cikke is. Ennek ellenére gyakran említjük ideiglenes kivitelként azt az **ATA okmánnyal** végzett kiviteli eljárást, amely során azzal a szándékkal visznek ki közösségi árut a Közösségen kívülre, hogy azt később változatlan állapotban hozzák vissza. Végül pedig száz százalékosan ráillik az „ideiglenes kivitel”, mint köznapi fogalom a vámkódex 163. cikke szerinti belső árutovábbítási eljárásra is, mindezek ellenére ezen eljárások egyike sem tartozik a vámkódex szerinti kiviteli eljárás fogalomkörébe.

Miután leszűkítettem a tevékenységek körét arra, amely a vámjog szerint kivitelnek minősül, következzenek az ahhoz szükséges okmányok, mivel azok terén újra sajátosságokkal találkozhatunk.

A **kiviteli eljárás** mondhatni a **legmodernebb, a legnagyobb mértékben egyszerűsített** vámlejárás. Néhány kivételtől eltekintve, (1090/2013. számú eljárási rend 8. pont) kizárólag elektronikus formában indítványozható, és alapesetben automatikusan kerül elvégzésre, pénzügyőri beavatkozás nélkül. Elfogadott exportörként (Vhr. 283. cikk) a nap huszonnégy órájában végezhető a kiviteli vámkezelés, természetesen szintén pénzügyőri

beavatkozás nélkül. **Amennyiben** a kivitelhez **nem kapcsolódik más eljárás** (például exportengedély záradékolása, származást igazoló okmány kiállítása stb.), a vámhatóság ügyintézőjének csak a kiléptetés során kell „találkoznia” az árunyilatkozattal. Ezen árunyilatkozat papír alapra nyomtatott formátumának a neve kiviteli kísérő okmány (KKO), és a már említett ECN+ rendszerből nyomtatható.

A postaforgalomban végzett kiviteli eljárásra ezeken felül további szabályok is vonatkoznak, ugyanis az nem csak a már említett eljárási rend kivételei között szerepel, de arra vonatkozóan a 28/2004 (IV.29.) PM rendelet 13. §-a és a 38/2009 (XII.22.) PM rendelet is 7. §-a is tartalmaz előírásokat. Mindezek alapján az eljárás a következő:

Amennyiben a feladandó postai küldemény értéke **ezer euró alatti**, arra vonatkozóan **nem szükséges** elektronikus formában árunyilatkozatot nyújtani. Ilyen esetben elegendő CN23 vámáru-nyilatkozattal indítványozni a kivitelt. Az eljárás ekkor a következőképpen zajlik. A küldemény feladója befárad a Magyar Posta bármely kirendeltségére, ügyfélszolgálatára, ott jelzi, hogy a Közösségen kívülre kíván postai küldeményt feladni. Kézhez kap egy CN23 vámáru-nyilatkozatot, amelyet ki kell töltenie az árura vonatkozó adatokkal, továbbá fel kell tüntetnie rajta a feladót, valamint a címzettet. Miután a posta a szóban forgó küldeményt átveszi, a CN23 egy záradékolt példányát a feladónak visszaadja. Ez a dokumentum pedig – bár a küldemény még nem hagyta el a Közösség területét – innentől kezdve a kiléptetés igazolásául is szolgál. Mondhatjuk tehát, hogy ilyen esetben **a kiléptetést** nem a vámhatóság, hanem **a posta igazolja**.

Amennyiben a kivitelre szánt küldemény értéke eléri az ezer eurós értékhatárt, kötelezővé válik az árunyilatkozat benyújtása, amely teljesíthető úgy, hogy a küldemény feladója csak CN23 árunyilatkozatot tölt ki, az egységes vámáru-nyilatkozatot pedig (elektronikus formában) a postai vámügynökség jelenti be a 2. sz. RI-nál, ilyenkor a vámhivatal a kiviteli és a kiléptető hatóság egyben. A másik lehetőség, hogy az árunyilatkozatot a feladó, vagy a képviselője akár a 2. sz. RI-nál, akár más hivatalhoz küldi meg. A kiléptetést az ezer eurós értékhatár feletti küldemények esetén a posta már nem, hanem kizárólag a 2. sz. RI végzi. Ennek alapja egy „rovatlap” nevű okmány, amely azt hivatott igazolni, hogy a kiviteli eljárás alá vont küldemények a szállítóeszközön (repülőgépen) elhelyezésre kerültek. Ezzel a kiviteli eljárás le is zárult.

10. Szabad forgalomba bocsátás

A postaforgalmi vámeljárásokkal kapcsolatos vámhatósági munka túlnyomó részét a behozatali irányú vámeljárások, pontosabban mondva a szabad forgalomba bocsátások teszik ki. Ennek a miéértjére e fejezet önmagában kimerítő választ fog adni.

10.1. A szabad forgalomba bocsátás vámeljárásról

A szabad forgalomba bocsátás a postaforgalmi munka talán legösszetettebb és legérdekesebb része. Az elvégzése során általános és speciális szabályok is alkalmazandók egyszerre. Legelőször következzen magának e vámeljárás fogalmának (ld: 4. fejezet) értelmezése.

A szabad forgalomba bocsátás meghatározásából egyetlen kifejezés talán további magyarázatra szorul. A **vámalakiság**. A vámalakiság (gyakran csak alakiságnak írja a jogszabály) egy olyan kifejezés, amely több alkalommal is előfordul a vámkódexben, a végrehajtási rendeletében, de még a nemzeti vámtörvényben is, definícióját azonban egyik helyen sem találjuk. Ilyen esetben gyakran segíthet az, ha megtaláljuk az „ellentétét” a keresett meghatározásnak, esetenként abból történő kizárással lehet következtetni magára a fogalomra. Ez esetben azonban ez az opció hiányzik, mert a „vámalakiság nélkül” vagy „alakiság nélkül” kifejezések szintén nem kerültek definiálásra. A megoldást véleményem szerint a vámkódex alapfogalmai között, a 4. cikk 14. pontjában találhatjuk, amely a „vámellenőrzés” fogalmát határozza meg. Ennek leírása igen hosszan sorolja, hogy milyen intézkedések tartoznak a körébe, ráadásul a definíció utolsó mondata némileg általánosít azzal, hogy így fejeződik be:

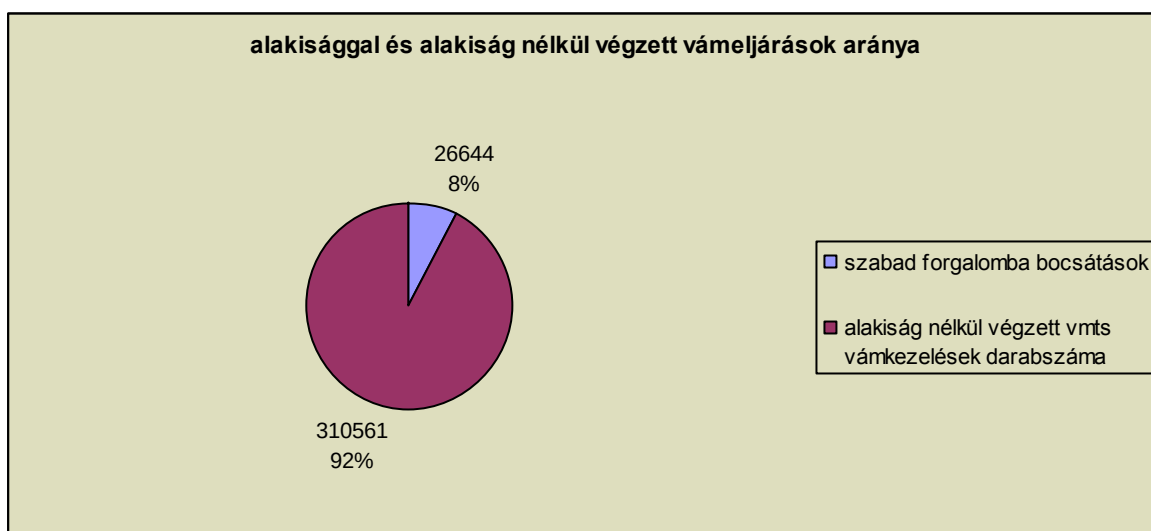
„...valamint hivatalos vizsgálatok lefolytatása és egyéb hasonló intézkedések megtétele.”

Mindez azonban olyan szempontból szerencsés helyzetet teremt, hogy a két tágan értelmezhető fogalmat megpróbálhatjuk megmagyarázni egymással.

Fentiek alapján én azon a véleményen vagyok, hogy az a vámlejárás, amelynél a hatóság vámellenőrzést végez, az a vámalakiságokkal végzett eljárás, amelynél ilyet nem végez, az pedig az alakiságok nélküli vámlejárás. Amennyiben mindezt gyakorlati szempontok alapján szeretném elhatárolni, az árunyilatkozatot tekintem választóvonalnak. Talán nem helytelen azt mondani, hogy ha szóban vagy ráutaló magatartással tesz az ügyfél

árnyilatkozatot, méghozzá vámmentes vámkezelési indítványt, és ezt a vámhatóság el is fogadja, a vámkezelés alakságok nélkül zajlik le, ha pedig akár írásban, akár elektronikus formában vámindítványt tesz az ügyfél, a vámkezelés alakiságokkal történő vámeljárásnak minősül. Vámmentesség „hiányában” véleményem szerint nem lehet szó alakiság nélküli vámkezelésről, hiszen amennyiben a vámhatóság egy bizonyos összeget könyvelésbe vesz, és közterhet szab ki, úgy az áru beléptetésével kapcsolatosan egyedileg intézkedik, melynek során vámjogszabályokat alkalmaz, ezen mozzanatok pedig a vámallenőrzés fogalmába tartoznak, amely feltételezi az alakiságokkal történő vámkezelést.

E kérdés részletekbe menő taglalását a 6. fejezetben szereplő adatokból levont következtetés indokolta, nevezetesen, hogy **postaforgalomban a vámkezelések döntő többsége vámalakiságok nélkül kerül elvégzésre**, tekintettel az NPKK forgalmának óriási volumenére. Mindennek alátámasztására tekintsük át ennek arányát az 1. és 2. számú táblázatok alapján.

10.1.1. Szemle futószalagon

Ahogy a postaforgalmi vámeljárások egyéb mozzanatait, úgy az áruvizsgálatok elvégzését is determinálja a postai küldemények mérete és mennyisége. Az áruvizsgálatok végzése postai raktárban, a **feldolgozó-területen zajlik**, ami egyben természetesen üzem is, és amelyben több tucatnyi postai ügyintéző dolgozik a különféle küldemények szortírozásán, mozgatásán. Aki nem járt még postai küldemény-feldolgozó üzemben, annak elsőre szinte áttekinthetetlennek tűnhet a rengeteg futószalag, – amelyen százával mozognak a

csomagok, borítékok – a sok, folyton mozgásban lévő kerek konténer, és talán túlzott elővigyázatosságnak a rengeteg kamera, amely a raktár minden négyzetcentiméteréről képeket rögzít, valamint a minden ajtó és átengedő korlát mellé szerelt mágneskártyás átléptető rendszer.

A postai küldemények kezelésére vonatkozó szabályok természetesen meghatározzák a postai dolgozók, és mint érintettek, a pénzügyőrök munkáját is. Bár a NAV szemléseinek számára nyilvánvalóan elsődleges a vámhatósági szempont, **az áruvizsgálat alapos és körültekintő lefolytatása**, de elvárható, hogy tekintettel legyen az ügyfél érdekeire, már csak azért is, mert az maga is „állami vállalat”, amely közösségi szolgáltatást nyújt. A szemlész mindenesetre olyan szempontból szerencsés helyzetben van, hogy a munkáját társaságban végezheti, és az fizikailag több okból sem megerőltető. Egyrészt 40 kg-nál nehezebb szállítmány nem fordulhat elő, másrészt a küldemények felbontását és visszazárását a posta alkalmazottai végzik, természetesen kamerák felügyelete mellett.

Ezenfelül a raktárhelyiségben dolgozó pénzügyőrök a szélsőséges időjárási körülményektől védett helyen teljesítenek szolgálatot. Végül – talán a legfontosabb szempont – a vizsgálandó **árukör** is **igen változatos**. Méghozzá annyira, hogy időről-időre előfordulnak olyan küldemények, amelyek tartalmával kapcsolatosan vámeljáráásoktól eltérő tevékenység lefolytatása válik szükségessé, de erről bővebben a 10.2. fejezetben.

Amennyiben az áruvizsgálat során nem kerül olyan körülmény megállapításra, amely kizárná a küldemény szabad forgalomba bocsátását, következhet maga a vámkezelés.

10.1.2. Magánforgalom és kereskedelmi forgalom

A következőkben pontosan elhatárolom egymástól a vámkezelések esetében a magánforgalmat és a kereskedelmi forgalmat.

A magánforgalomról korábban azt mondtam, hogy olyan szabad forgalomba bocsátást érthetünk alatta, amelynek a Közösségen belüli érintettje, rövidebben a címzettje magánszemély. Vajon ez elegendő feltétel-e?

A speciálisabb áruköröktől eltekintve (például a jövedéki termékek), kijelenthetjük, hogy bármely magánszemély vásárolhat (tulajdonjogot szerezhetsen), akár rendszeresen is, egy vagy több dologból, akár kereskedelmi mennyiséget, sőt, aztán el is adhatja őket (átruházhatja a tulajdonjogot). De ez vonható-e még a magánforgalom fogalomkörébe? Meg tudjuk-e határozni egyértelműen magánforgalmat?

Valójában egyik vámjogi szabályozás sem írja le a magánforgalom definícióját. Sőt, a kereskedelmi forgalomét sem. Két meghatározást azonban találhatunk, amely alapján az elhatárolás mégis egyértelművé tehető. Az egyiket a Vhr. legelején, az 1. cikk 6. pontja írja le. Eszerint a:

„nem kereskedelmi jellegű áru olyan áru, amelynek a szóban forgó vám eljárás alá vonása eseti jelleggel történik, és amelynek a jellege és a mennyisége azt jelzi, hogy ezt az árut a címzett vagy az árut szállító személy magán-, személyes, vagy családi használatára, vagy nyilvánvalóan ajándéknak szántak”.

A másik meghatározás kifejezetten a „magánszemély által magánszemélynek küldött küldemények” esetére vonatkozik (vámmentességi-rendelet 25. cikk), szintén fontos megjegyezni:

„a) alkalmi jellegűek,

b) kizárólag a címzett vagy családtagjai személyes használatára szolgálnak, amelyek jellegüknél vagy mennyiségüknél fogva nem tükröznek semmilyen kereskedelmi szándékot,

c) a feladó a címzettnek mindenféle pénzbeli ellenszolgáltatástól mentesen küldi”.

Véleményem szerint e meghatározások alapján már minden kétséget kizáróan eldönthető, hogy mely esetek tartoznak a „nem kereskedelmi jellegű forgalom” körébe. Az egyszerűbb megfogalmazás kedvéért tekintsük ezt „magánforgalomnak”. Egy korábbi felvetés kiegészítéseként: magánforgalomnak neveztem a vámkezeléseknek azt a fajtáját, amelyeknek a Közösségen belüli érintettje **magánszemély**. Azonban látható, hogy magánszemély részére is érkezhet a nem kereskedelmi forgalom körén túl mutató ismérvekkel rendelkező küldemény. Ez esetben, ha a küldemény **nem** felel meg a **nem kereskedelmi jellegű áruk** fogalmának, akkor egyértelműen, más lehetőség nem lévén, kereskedelmi árunak minősül, és mint ilyen a **kereskedelmi forgalom szabályai szerint** vámkezelendő.

Általánosan is kijelenthető, hogy amely esetekben a magánforgalomra meghatározott feltételek nem teljesülnek, a „forgalom kereskedelmi jellegűnek” minősül. Ezt a továbbiakban – szintén az egyszerűség kedvéért – nevezzük kereskedelmi forgalomnak.

Korábban (2011. utolsó negyedévéig) a szabad forgalomba bocsátások magánforgalmi és kereskedelmi forgalmi eljárásai **nagyban elkülönültek**. Magánforgalomban ugyanis nem volt szükséges sem elektronikus formában, sem papír alapon egységes vámáru-nyilatkozatot benyújtani, a vámkezelések a küldeményhez tartozó dokumentáció mellé csatolt, a posta által nyomtatott CN23 vámáru-nyilatkozaton, manuálisan (toll és

számológép segítségével) kerültek elvégzésre, majd az adott havi összesített vámteher egy határozattal került kiszabásra a Magyar Posta részére. E határozat kézi számfejtéssel került rögzítésre az árunyilatkozat-feldolgozó rendszerbe (IOP felület, CDPS szekciója) technikai engedélyszám segítségével. Ennek több hátránya is volt, hogy csak két példát említsek, egyrészt nehézkessé tette az utólagos eljárásokat, mivel gyakran a jócskán ezer feletti vámkezelések közül, ha csak néhányat is módosítani kellett, a módosítások mind ugyanazt a határozatot érintették, tehát ráadásul szükség volt mellette egy manuálisan vezetett adatbázisra is, amelyből be lehetett azonosítani, hogy mely vámkezelések tartoznak az adott határozatszámhoz. Ehhez képest a kereskedelmi forgalomban „hagyományos” módon születtek a szabad forgalomba bocsátásról szóló határozatok, jellemzően papír alapon.

Jelen állás szerint – a posta és a vámhivatal megállapodása alapján – a **vámeljárásokat** egyenként, külön, **elektronikus formában** jelentik be a hivatalnak, függetlenül attól, hogy kereskedelmi vagy magánforgalmi vámkezelésről van szó.

Miután végérvényesen elhatároltam egymástól a magánforgalmat valamint a kereskedelmi forgalmat, most áttekintem azok részletszabályait. Annyit már előre ki lehet jelteni – ezt a részletszabályok alá fogják támasztani –, hogy a kereskedelmi forgalommal összehasonlítva a magánforgalom „privilegizált” esetkör. Fizetés és dokumentáció szempontjából könnyebb, előnyösebb helyzetet jelent. Azonban, ha a feltételei nem teljesülnek, mindössze annyi történik, hogy a kereskedelmi forgalom szabályai szerint kell eljárni az adott vámkezelés lefolytatása alkalmával.

Magánforgalomban – mint ahogyan az eddigiekben már sokszor – két fő vonulatot kell megkülönböztetni. Ám mielőtt ezt megteszem, röviden foglalkozom még az ilyen **vámkezelésekhez benyújtandó okmányokkal**.

Kereskedelmi forgalomban, gazdálkodók közötti viszonylatban a vámkezelés alapját képező okmányok egyértelműen meghatározottak. Azok adattartalma (pl. számla), sok esetben még a formátuma (pl. származást igazoló okmányok) is kötött. A nemzetközi megegyezések, az ilyeneken nyugvó szabályozások, a forgalom igazodása a jogszabályokhoz, és a jogszabályok aktualizálása a modernizálódó és globalizálódó kereskedelmi forgalomhoz, „kitermelték” azokat a dokumentumokat, amelyek alapját képezhetik az ilyen eljárásoknak. Magánforgalomra azonban ezek a „szokványok” kevésbé érvényesülnek. Bár a feladásakor formanyomtatványt kell kitölteni (CN23 vámarunyilatkozat, EMS címirat 3. számú melléklet, CP 72 szállítólevél 4. számú melléklet), amelynek a kitöltését elvileg a feladás helye szerinti postahivatal ellenőrzi, de a

gyakorlatban valójában igen **vegyes a kép**. Ahány feladó, annyiféleképpen tölti ki a formanyomtatványokat. A különböző internetes oldalakról kinyomtatott tranzakciós bizonylatok is mind különbözőek, nem beszélve egy esetlegesen Távol-Keletről érkező küldeményhez tartozó okmányokról. Sajnos mindezek miatt néha előfordul, hogy a küldeményt – értelmezhető okmányok híján – nem lehetséges vámkezelni, az pedig, hogy a címzett csak pótlólag, esetleg némi utánajárást követően jut hozzá a megfelelő okmányokhoz, amelyek alapján aztán a vámeljárás lefolytathatóvá válik, szinte mindennapos eset. Mindenesetre a magánforgalomban előforduló dokumentumok elfogadhatóságának megítéléséhez gyakorlott szem szükséges.

10.1.2.1. Ellenszolgáltatás nélkül érkezett küldemények magánforgalomban

Elsőként tehát az **„ajándékokról”**. Amint már az alapfogalmaknál említettem, a vámmentességi-rendelet sok fajta ajándékot sorol fel. Ezeknél minden esetben részletesen, több bekezdésen keresztül meghatározásra kerül, hogy például mennyi lehet az értékük, milyen árukra vonatkozhatnak stb. A keretek világosak, sok elemeznivaló e téren nincs is. Némileg bonyolultabb azonban a helyzet a rendelet VI. Fejezete szerinti *„Magánszemély által magánszemélynek küldött küldemények”* vámkezelése esetén. Itt ugyanis az a helyzet áll elő, hogy az ide vonatkozó három ismérvből csak az egyik egyértelmű, amely így szól:

„a feladó a címzettnek mindenféle pénzbeli ellenszolgáltatástól mentesen küldi”.

Hozzáteszem, bár maga az ismerv egyértelmű, de ha esetlegesen fel is merül annak gyanúja, hogy ellenszolgáltatás fejében küldtek egy „ajándécsomagot”, ezt a hatóságnak bebizonyítania majdnem lehetetlen. A másik két feltétel azonban – mondhatni – némi **szubjektivitást engedélyez**. Az, hogy valami „alkalmi jellegű” vagy „személyes használatra szolgál”, esetleg „jellege, mennyisége nem tükröz kereskedelmi szándékot”, viszonylag elvont fogalmak. A jogalkotó szempontjából érthető, hogy nem von éles határvonalakat a kérdésben, mivel nincs két egyforma „ajándékküldemény”, így nem is lehet azokkal kapcsolatosan előre, az összes körülményt teljes mértékben meghatározni, ezért néhány ilyen körbe vonható vámkezelés a hatóságtól fokozott körültekintést igényel. Példákon keresztül szemlélve: adott esetben nehéz eldönteni, hogy hány darab nyakkendő fogadható el „családi használatra szolgálóként”, vagy éppen milyen időszakonként érkezhetsz belőle ilyennek tekinthető mennyiség? Ráadásul a kérdésben a hatóság esetleges szubjektív véleménye csak az egyik tényező, a címzett körülményei legalább annyit

számítanak. Hiszen tegyük fel, 27 darab nyakkendőt kap egy tőzsdei ügynök, aki már egyébként is rendelkezik 63 darabbal, akkor az ő szempontjából a 27 darab nyakkendő vitathatatlanul belefér a személyes használatra szolgáló mennyiségbe. Ezzel szemben három pár nem túl drága cipőt még bizonyosan senki nem gondolna kereskedelmi mennyiségűnek, de ha a címzettjének összesen két pár cipője volt addig, akár azt is mondhatnánk, hogy a három pár már meghaladja a személyes használatra szolgáló mennyiséget. A megoldás tehát nem minden esetben egyértelmű. Ráadásul további szabályok is vonatkoznak e küldeményfajtaára.

A vámkódex 26. cikk (1) bekezdése szerint **a vámmentesség küldeményenként 45,- EUR összértékre vonatkozik**, és azt se felejtjük el, hogy csak 22,- EUR határig tekinthető bármilyen küldemény áfa-mentesnek, viszont amennyiben a fizetendő összegek jogcímenként nem érik el a 10,- EUR értékhatárt, akkor azokat nem kell megfizetni. Áfa tekintetében tehát azt mondhatjuk – egy gyors számolás után, figyelembe véve a jelenlegi 27%-os adókulcsot –, hogy csak akkor kerül ténylegesen kiszabásra, ha a szabad forgalomba bocsátani kért áru vámértéke meghaladja a 37,- EUR-t. Ezek alapján gyorsan rávágathatnánk, hogy bizony egy 38,- EUR értékű ajándékcsomag után már áfa-fizetési kötelezettsége keletkezik a címzettnek. Azonban nem feltétlenül van így, mivel a (2) bekezdés a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben az egy küldeménybe tartozó árutételek összértéke meghaladja az (1) bekezdésben hivatkozott összeget, a mentesség azokra a tételekre vonatkozik, amelyek külön behozatal esetén részesülnének a mentességből; ugyanakkor az egyes áruk értékének megosztása nem megengedett.”

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a küldemény értéke 45,- EUR-ral (más néven vámmentes keret) csökkenthető, de csak olyan módon, hogy teljes áruértékek képezhetik alapját a csökkentésnek.

Nézzünk erre vonatkozóan példákat:

1. példa

beltartalom	cikk/1	cikk/2	cikk/3
érték	15,- EUR	5,- EUR	10,- EUR

levonható	vámérték
30,- EUR	-

2. példa

beltartalom	cikk/1	cikk/2	cikk/3
érték	15,- EUR	20,- EUR	23,- EUR

levonható	vámérték
43,- EUR	15,- EUR

3. példa

beltartalom	cikk/1	cikk/2	cikk/3
érték	15,- EUR	17,- EUR	80,- EUR

levonható	vámérték
32,- EUR	80,- EUR

4. példa

beltartalom	cikk/1	cikk/2
érték	29,- EUR	50,- EUR

levonható	vámérték
29,- EUR	50,- EUR

5. példa

beltartalom	cikk/1	cikk/2
érték	60,- EUR	50,- EUR

levonható	vámérték
-	110,- EUR

A színek értelmezése:

Az összeg alapvetően levonható lenne, de a kereten túli

Az összeg levonható

Sem az összeg, sem annak része nem vonható le

Ha jobban megnézzük a példákat, két dolgot állapíthatunk meg.

Egyrészt ezen a szabályozás szerinti vámmentesség valójában nem más, mint **vámérték csökkentési lehetőség**.

Másrészről a 2. számú példa mélyrehatóbb elemzése során felmerülhet egy kérdés, ami végül is mindegyik esetre érvényes. A címzett választhat a vámmentes keret kiadási módozatok között. A vámhatóság alapvetően azt a számítási módszert alkalmazza, ami az ügyfél számára vámteher-fizetés tekintetében a legkedvezőbb, hiszen a vámmentes keret vámhatóság általi kiadására címzett jogosult. Viszont a címzett akár úgy is dönthet, hogy más ütemezésben kéri annak kiadását – természetesen csak a már említett jogszabályi kereteken belül –, vagy hogy egyáltalán nem is kéri azt.

Bár ezek inkább csak elvi lehetőségek, mert nyilván senki nem fizet több vámterhet, mint amennyit feltétlenül muszáj.

Mindezzel azonban még nincs vége a magánszemélyek által magánszemélyeknek küldött csomagokra alkalmazandó szabályoknak.

Amennyiben ugyanis az „ajándékküldemény” értéke **meghaladja a 45,- EUR-t**, a vámmentes kerettel csökkentett (vagy épp nem csökkentett) „maradványértékre” vám- és áfa **fizetési kötelezettsége keletkezik**. A korábbi példáinkat újra alapul véve, a 2–5. esetekben az utolsó oszlopokban látható vámértékek alapján vámteher-fizetési kötelezettség áll be. Ennek részleteit azonban már nem a vámmentességi-rendelet, hanem a vám- és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendeletet határozza meg. Egészen pontosan annak jelenleg hatályos változata, amelyet az 1006/2011/EU rendelete hirdetett ki. E rendelet első része, II. szakaszának D/1. pontja szól az átalányvámteletéről és az alkalmazásának köréről:

„Egységesen 2,5%-os ad valorem átalányvámtelet kell alkalmazni azokra az árukra, amelyek:

- magánszemély által magánszemélyeknek küldött csomagküldeményekben található, vagy

- az utas személyi poggyászában hoz be,

amennyiben az ilyen behozatal nem kereskedelmi céllal történik.

Ez a 2,5%-os átalányvámtelet akkor alkalmazható, ha a behozatalivám-köteles áru belső értéke küldeményként, illetve utasonként nem haladja meg a 700 €-t.

Az ilyen átalányvám-kiszabás nem alkalmazható a Közös Vámtarifa szerint „mentes” árukra, illetve azokra a 24. árucsoportba tartozó csomagküldeményben vagy az utasok személyi poggyászában található árukra, amelyek mennyisége meghaladja a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló 2009. november 16-i 1186/2009/EK tanácsi rendelet 27. cikkében meghatározott, illetve a 41. cikke szerinti mennyiségeket.”

Vegyük sorra e rendelkezés előírásait.

Egyrészt azt mondja ki, hogy a magánszemélyek közötti „ajándék küldemények” vámtétele 2,5%. Ennek azonban két konjunktív feltételét is megadja. Azt, hogy csak akkor alkalmazható ez a vámtétel, ha a vámkezelendő áru tarifális vámtétele 0%-tól eltérő és a küldemény értéke nem haladja meg a 700,- EUR-t. Ebből két dolog következik. Az egyik, hogy amennyiben a 700,- EUR-nál nem magasabb értékkel rendelkező küldemény vámtétele 0%, akkor az a vámtétel alkalmazandó (egyébként pedig 2,5%). A másik, hogy ha az érték **700,- EUR feletti, akkor a vámtarifa vámtételei alkalmazandók**.

Természetesen előfordul olyan eset – sőt talán ez a leggyakoribb –, amikor a 45,- EUR és 700,- EUR közötti értékkel rendelkező küldeményben található olyan termékek is, amelyeknek a tarifális vámtétele 0% és olyanok is, amelyeknek ettől eltérő. Ez esetben a 0%-tól eltérő vámtételű termékek után ki kell szabni a 2,5% vámot, majd a vámérték és a vám alapján az áfát is.

1000,- EUR értékhatár felett – ahogyan a kiviteli vámeljárásnál már említésre került – postaforgalomban is mindenképpen **kötelező az árunyilatkozat benyújtás**, így pedig a tarifális vámtétel(ek) alkalmazása is. Ez a szabály azonban nagyobb részt megint csak inkább elméleti kérdés, mivel a posta jelen állás szerint egyébként is minden vámkeelési indítványt elektronikus árunyilatkozat formájában nyújt be a vámhivatalhoz.

10.1.2.2. Ellenszolgáltatás fejében érkezett küldemények magánforgalomban

Ez a magánforgalmi vámkezelések napjainkban talán legjellemzőbb formája. Az Internet térhódításával nagyban növekedett az azon keresztül zajló vásárlások volumene, ami egyértelműen magával hozta a harmadik országból rendelt árucikkek postai forgalmának növekedését is. Jelen korban teljesen természetes, ha valaki online webshop oldalakon található ajánlatok közül választja ki a neki szükséges termékeket. Ma már egy telefon elég ahhoz, hogy valaki akár másik földrészről vásárolhasson. Érthető hát, hogy sokan élnek e lehetőséggel.

Ez esetben tehát olyan postai küldemények vámkezeléséről lesz szó, amelyeket vásárolnak, és amelyeknek vásárlója magánszemély. A küldemény feladója ebben az esetkörben irreleváns tényező olyan értelemben, hogy az lehet magánszemély vagy ettől eltérő személy is. A szabályozás ehelyütt is az értékük alapján különíti el a vámkezeléseket.

Eszerint haladva, kezdem az **elhanyagolható értékű küldemények szabad** forgalomba bocsátásának a szabályairól. Ez esetben tehát a címzett „fizet” a feladónak.

Az eddigi szabályokat figyelembe véve, gyakorlati megközelítéssel azt mondhatnánk, hogy amennyiben **a küldemény beltartalmának értéke 37,- EUR és 150,- EUR közötti**, olyan elhanyagolható értékű küldeményről van szó, amely vámteher-fizetés mellett bocsátható szabad forgalomba. Igaz, ez csak a főszabály, mert ha a küldemény például könyvet tartalmaz – amely termékek áfa-terhe jelenleg 5% –, akkor az a gyakorlatban 200,- EUR értékhatárig vámmentesen (a tíz eurós szabály miatt) vámkezelhető (tekintve, hogy ezen termékek vámtétele 0%).

Fontos még egyszer megemlíteni, hogy elhanyagolható értékű küldemények esetében a „beltartalom értéke” adja a vámértéket, amellyel kapcsolatosan a Vhr. 165. cikke ad iránymutatást. Ez a rendelkezés kifejezetten a postaforgalom esetében felmerülő **szállítási költséggel**, a (2) bekezdésében pedig azon belül is a nem kereskedelmi szállítmányokkal

foglalkozik, és úgy rendelkezik, hogy az ilyen szállítmányok vámértékének meghatározásakor a szállítási költséggel **nem kell kiigazítani a vámértéket**. Persze csak abban az esetben, ha a nem kereskedelmi jellegű áru összes kritériumának megfelel. Ezen feltételek közül a legtöbb körütekintésre az „eseti jelleg” mérlegelésénél van szükség, mivel ez is egy elvont fogalom.

Amennyiben a magánforgalomban érkezett küldemény értéke a 150,- EUR-t meghaladja, vagy nem teljesülnek maradéktalanul a szállítmánnyal kapcsolatosan az elhanyagolható értékű küldeményre vonatkozó feltételek, akkor – ahogyan ezt már meg is állapítottuk – a vámkezelés a kereskedelmi forgalom szabályai szerint végzendő. Tehát a tarifában meghatározott **vám és természetesen áfa-fizetési kötelezettség** is felmerül, valamint a **szállítási költség** (csomag-feladási díj) alapját képezi a vámértéknek.

A kereskedelmi forgalom szabályai szerint végzett magánforgalmi vámkezeléseknél fontos megemlíteni még egy szabályt, amely azonban szintén nincs betű szerint leírva, de a sorok között olvasva kikövetkeztethetjük azt. Ezen szabály néhány –amennyiben azok meghatározását tágan, rugalmasan kezeljük – „**jövedéki termék**” importjára vonatkozik.

Először is, némileg visszautalva a már megtárgyalt, magánszemély által magánszemélynek küldött ajándékokra, a vámmentességi-rendelet a 27. cikkében részletezi, hogy a szigorúbb szabályozás alá eső termékekből milyen mennyiség vámkezelhető vámmentesen, és azt is hozzáteszi, hogy csak abban az esetben vonhatók ezen körbe, „...*amennyiben az ilyen behozatal nem kereskedelmi jellegű.*”. Láthatjuk, ezért is jegyeztem meg még egyszer, hogy vitathatatlan a **kereskedelmi forgalom kizárása**.

Ezt követően nézzük a rendelet 24. cikkét az elhanyagolható értékű küldeményekkel kapcsolatosan (amelyek vámmentesen vámkezelendők):

„A mentesség nem alkalmazható a következőkre:

- a) alkoholtartalmú termékek*
- b) parfümök és kölnivizek*
- c) dohány vagy dohánytermékek.*”

A helyes következtetések mindezekből:

1. Az „ajándékküldemények” **tartalmazhatnak** bizonyos jövedéki terméket, parfümöt, kölnit. Meghatározott fajtából, meghatározott mennyiséget.

2. Az elhanyagolható értékű küldemények ilyeneket **nem tartalmazhatnak**. Amennyiben mégis tartalmaznak, a szabad forgalomba bocsátásuk nem végezhető el, a vámjogi sorsot egyéb módon szükséges rendezni.

3. Felmerülhetne az az elméleti lehetőség, hogy amennyiben nem lehet a magánforgalmi küldeményt elhanyagolható értékűként vámkezelné, akkor az történjen a kereskedelmi forgalom szabályai szerint. Csakhogy, a **jövedéki termékek kereskedelmi forgalma engedélyhez kötött** tevékenység, ilyen engedélyt ellenben magánszemély nem kaphat.

Ennek fényében az ilyen terméket a kereskedelmi forgalom szabályai szerint **magánforgalomban** vámkezelné **nem lehetséges**. Így alá is támasztottuk a 2. pontban lévő állítást.

10.1.2.3. Kereskedelmi forgalomban érkezett küldemények

Valójában a postaforgalomban, azon belül pedig kereskedelmi forgalomban végzett szabad forgalomba bocsátások nem különböznek a normál alapeljárással végzett szabad forgalomba bocsátásoktól. Mindössze két körülmény méltó említésre. Az egyik a szállítmányok, a postai küldemények méretéből adódó sajátosság, a másik pedig, a posta, mint szállítmányozó és képviselő jelenléte a vámeljárásokban. Azonban ezeket a szempontokat, mint sajátosságokat, korábban már összegeztük.

Amit ezen felül talán érdemes megemlíteni kereskedelmi forgalmi vámkezelések vonatkozásában postaforgalomban, az az, hogy a számuk messze elmarad a magánforgalmi vámkezelések mögött. Ennek okát már a gazdasági vámeljárások kapcsán szintén említettem, és következtetésre is hasonlóra jutottam: a kereskedelmi forgalom volumene az esetek döntő többségében nagyságrendekkel meghaladja a posta által szállítmányozott mennyiségi keretet. Valójában a **„kereskedelmi forgalom”** és a **„postai forgalom”** kifejezések, ha nem is kifejezetten ellentétesek, de legalábbis **kevésbé fedik egymást**.

Ami tehát érdekes lehet, az a kereskedelmi forgalmi szabad forgalomba bocsátások arányának meghatározása az összes vámeljárással arányában.

Ennek bemutatására csak régebbi statisztika áll rendelkezésre, ugyanis azóta, hogy a posta a vámeljárásokat magánforgalomra és kereskedelmi forgalomra vonatkozóan is egyöntetűen elektronikus formában jelenti be a vámhatóságnak, a két vámkezelési mód lényegében nem különíthető el. Vélhetően az egymáshoz viszonyított arányuk alapvetően nem változott 2011. első félévéhez képest, mindenesetre ezek a rendelkezésre álló legutóbbi adatok, amelyek az áttekintés alapját adhatják.

3. számú táblázat

Vámeljárások és a szabad forgalomba bocsátások arányszámai	vámeljárási indítványok száma	ebből kereskedelmi forgalom		kereskedelmi forgalmi szab. forg. bocs. / összes vámeljáráss aránya
2012. január	2772	205		7,4%
2012. február	2962	238		8,0%
2012. március	3383	254		7,5%
2012. április	2998	228		7,6%
2012. május	3313	234		7,1%
2012. június	2544	266		10,5%
összesítve:	24468	2262	átlagosan	9,2%

Fentiek alapján ugyan azt láthatjuk, hogy viszonylag nagymértékű szórás tapasztalható a havi statisztikák alapján számított arányokban, mindenesetre átlagosan **nem haladta meg a 10%-ot a kereskedelmi forgalom aránya** az egyéb vámeljárásokhoz képest. Természetesen ez módosulhatott az adatrögzítés óta eltelt időben, azonban nagy mérvű változás, netán az arányok megfordulása szinte kizárt.

10.2. „Nehéz” csomagok

Jelen alfejezet alapvetően az áruvizsgálatokhoz kapcsolódik, de egyrészt a terjedelme is indokolja a külön tárgyalását, másrészt a vámkezelések szabályainak tisztázása szükséges volt emellett ahhoz, hogy kizárhassuk az ajándékok közül a kereskedelmi célból küldött csomagokat.

Ahogy a 10.1.2.2. fejezetben már volt szó róla, természetes, ha valaki él a globalizálódott világ nyújtotta lehetőségekkel (Interneten keresztül vásárolja meg, akár más földrésről a neki tetsző termékeket). Azonban az is előfordul, hogy az ide vonatkozó ismeretek nélkül fog bele valaki ilyen tranzakció lebonyolításába, így aztán „meglepetésként” érik a szabályozások. Végül – sajnos szinte ez is majdnem természetesnek mondható –, hogy bár az érintettek ismerik a vonatkozó rendelkezéseket, igyekeznek megkerülni azokat. Az alábbiakban ezért olyan küldeményekkel foglalkozom, amelyek tartalma vagy vámkezelésének módja ez okból érdeklődésre tarthat számot.

Ezek közül néhány frissebb, néhány pedig már inkább archívnek nevezhető.

10.2.1. Ajándékként, vagy ellenszolgáltatás fejében?

Az első és talán legegyszerűbb módszer a vámhatóság megtévesztésére az, ha a **rendelt árut ajándékként** adja fel a feladó. Persze itt a rosszhiszeműség lényegében nem bizonyítható. Előfordulhat, hogy az eladó (a küldemény Közösségen kívüli feladója) és a címzett (az „importőr”) megegyezik abban, hogy ajándékként (magánszemély által magánszemélynek küldött küldeményként) kerüljön feladásra a küldemény, így ha az olyan jellegű termékeket tartalmaz, 45,- EUR levonásra kerülhet majd a vámértékből, tehát kevesebb közterhet kell fizetnie az importálónak. Ezzel szemben azt az esetet **sem lehet kizárni**, hogy a feladó **figyelmetlenségéből** az „Ajándék” rubrikát jelöli meg a feladási okmányon, emiatt viszont a címzettet felelősségre vonni nem lenne jogszerű. Igen sokat segít egyébként ilyen esetekben a küldemény árvizsgálat alá vonása. A szemle során szinte mindig egyértelműen eldönthető, hogy milyen jellegű küldeményről van szó. Ha rendelt árurol, az látszik a gyári csomagolásból, vagy a terméken lévő címke, esetleg a csomagban található számla alapján kétségtelenül megállapítható. Ezzel szemben az ellenszolgáltatás nélkül küldött csomagokban előfordul esetleg egy személyes, kézzel írt levél is, az áruk pedig általában ömlesztettek, gyakran használtak is. Előfordulhat olyan eset, hogy a feladó magát a **küldeményt ajándékként küldi, a számlát viszont külön levélként** adja fel. Ez már nehezebben szűrhető ki, körültekintést és figyelmességet igényel.

Mindezeket túl a **rendelt áru ajándékként** feladása kombinálható a küldemények részletekben, **több címzettnek** történő feladásával. Így ha a csomagok értéke egyedileg nem haladja meg a vámmentes keretet, nagyobb mennyiségű rendelt áru is vámmentesen kiadásra kerülhet, részletekben, több címzettnek. Bár a költségek az ügyfelek szempontjából – lévén, hogy a postai díj sok esetben megközelíti a vámterhet – valójában nem, vagy alig lesznek alacsonyabbak, az eljárás körülményes, így nehezíti az „ügyletet”, tehát lényegében nem sokkal olcsóbb megoldás, azonban a bevétel nem a vámhatóságnál realizálódik.

Előfordulhat olyan küldemény, amelynél mind a feladó, mind a címzett tökéletesen jogszerűen jár el, mégis majdnem lehetetlen eldönteni, hogy vásárolt vagy ajándékba kapott csomagról van szó. Ide sorolható például a következő eset: magyar állampolgár Magyarországon, egy Egyesült Államokból üzemeltetett internetes játékban (poker) – ahol a regisztráció ingyenes, de a játék során, csak a játék weboldalán használatos – „zsetont” nyer. A nyereményét (esetleg hónapokig gyűjtögeti a zsetonokat) kizárólag a már említett

oldalon tudja használni, de ott beválthatja különféle termékekre: sapkára, pólóra, karórára stb. Tehát azért kap ilyen termékeket, mert hosszabb ideje, kitartóan játszik az adott játékkal, pénzügyi tranzakció nem történik.

Ajándékként (magánszemély által magánszemélynek küldött küldeményként) ez a küldemény nem vámkezelhető, hiszen nem magánszemély küldi. Viszont mivel ellentételezése nem történik, rendelt áruként is aggályos a vámkezelése. Néhány vonásában a „kereskedelmi áruminta” hasonló esetekre alkalmazható, de egyrészt, az magánszemély címzett vonatkozásában értelmezhetetlen, másrészt a „nyeremény” eredeti használatra történő esetleges alkalmatlanná tétele szintén nem volna teljesen jogoszerű.

A fenti és az azokhoz hasonló esetek kezelésére a vámjogi szabályzások egyértelmű utasítást nem nyújtanak, követendő eljárást nem mutatnak. Megoldást egyrészt a **vámérték-vizsgálatok** és az azok során megállapított helyes vámértékek jelenthetnek, azonban ezek nagyobb részt igen sok munkával járnak, ennél fogva hosszabb ideig is eltarthatnak, amely viszont egyik félnek sem előnyös. Ráadásul előfordulhat, hogy a befektetett munka „nem térül meg” a vizsgálat eredményében.

A másik, a leggyakrabban alkalmazott lehetőség a **hozzaértő pénzügyőrök alapos munkája** már a szemlék és az alapeljárások során.

10.2.2. Hamisítványok

Szellemi tulajdonjogokat sértő termékek, vagy hétköznapi szóhasználatlaltal hamisítványok a postaforgalmi szabad forgalomba bocsátások során is előfordulnak. Mivel egy postai csomagban nagy mennyiség nem fér el, ezért az esetenként felderített **mennyiség kevéssé számottevő, viszont gyakran** akadhat ilyen tartalmú küldeményre a szemlét végző pénzügyőr.

A termékek köre viszonylag széles, hiszen jobbra személyes használatra szolgáló cikkekről van szó. Került visszatartásra hasonló ügyben karóra, ékszer (bizsu), mobiltelefon készülék és sokféle ruházati cikk, napszemüveg és kozmetikum is.

A hamisítványokkal kapcsolatos **fő szabályozó** az egyes szellemi tulajdonjogokat feltehetően sértő áruk elleni vámhatósági intézkedésekről és az ilyen jogokat ténylegesen sértő áruk ellen hozandó intézkedésekről szóló, a Tanács **1383/2003/EK** rendelete (továbbiakban: 1383/2009/EK rendelet). E szabályozásból két részletet fontos

megemlíteni. Az egyikkel a rendelet II. fejezete foglalkozik. Eszerint az arra jogosult kérelmezheti a vámhatóságtól, hogy a tulajdonában, jogos használatában vagy jogos (szerződés szerinti) érdekeltségi körében lévő védjeggyel, szerzői joggal vagy kapcsolódó joggal, formatervezési mintaoltalmi joggal, szabadalommal, kiegészítő oltalmi tanúsítvánnyal, növényfajta-oltalmi joggal, oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel, oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel kapcsolatos jogsértések esetén járjon el és azok vonatkozásában tájékoztassa is.

A másik maga a jogszabályban meghatározott eljárás, amely annak 11. cikkében található. Eszerint lehetőség van **egyszerűsített eljárásban** eljárni a hamisítványok tekintetében.

Fontos kiemelni, hogy a 1383/2009/EK rendelt 16. cikke szerint azok az áruk, amelyekről megállapítják, hogy szellemi tulajdonjogot sértenek:

- „- *nem léptethetők be a Közösség vámterületére,*
- *nem bocsáthatók szabad forgalomba,*
- *nem vihetők ki a Közösség vámterületéről,*
- *nem vihetők ki,*
- *nem vihetők ki újrakivitel keretében,*
- *nem vonhatók felfüggesztő eljárás alá, illetve*
- *nem léptethetők be vámszabad területre és nem tárolhatók be vámszabad raktárba.”*

Az egyszerűsített eljárás azt jelenti, hogy amennyiben a jogosult hozzájárul, a hamisítványok vámjogi sorsát még azok átmeneti megőrzésében megsemmisítéssel lehetséges rendezni. Ennek előnye – vélhetően ezért is írja elő a 1383/2009/EK rendelet -, hogy a **hatóságok munkáját egyszerűbbé teszi**. Amennyiben ilyen eljárásra nem lenne lehetőség, minden esetben feljelentéssel kellene élni. Ez amellet, hogy hosszadalmas, sok esetben eredménytelen is. Ezt az álláspontot alátámasztja például egy olyan eset, amikor a **jóhiszemű vásárló** akciósan rendel drágább, márkásabb terméket, amelyről aztán kiderül, csupán azért volt alacsony az ára, mert nem eredeti. Ekkor a vásárló a hamisítás áldozata. Nem csak azért, mert nem azt kapta, amiért fizetett, hanem azért is, mert a hamis termék nem vámkezelhető részére, így hát azt meg sem kaphatja.

Ez esetben feljelentést tenni csak ismeretlen személy ellen lehetséges, amely alapján indult **eljárás** egészen biztosan **eredménytelen lesz**, hiszen a tegyük fel két pár hamis cipőt feladó hongkongi magánszemélyt (aki akár arra is hivatkozhatna, hogy eredetiként vásárolta a cipőket a piacon, ő is áldozat) a magyar hatóságoknak aligha lehetséges a nyomozás körébe vonnia.

10.2.3. Kábítószer-fogások

A kábítószerekkel kapcsolatos felderítések minden esetben kiemelt figyelmet érdemelnek. Az ilyen anyagok forgalma nagyfokú társadalomra veszélyességet hordoz magában, ezért a kábítószer tartalmazó küldemények kiszűrése a 2. RI munkájában is elsődleges prioritást élvez. Ennek látható eredményei a közelmúlt figyelemre méltó „fogásai” is.

Némely esetben az ilyen anyagok előtalálása egyszerűbb, mivel előfordul, hogy a feladója nem is rejti el. Bízunk abban, hogy a rengeteg küldemény között talán az övé elkerüli a figyelmet. Más esetben olyan jól álcázzák azokat, hogy csak a kivételes figyelemnek és a tapasztalatnak köszönhetően akad meg rajta a szemlész tekintete.

Ez utóbbi, - csak a nagy odafigyelésnek köszönhetően felderített - esetekből mutatok be néhányat.

- Kokainnal (979 g) átitatott gyermekruhák Argentínából. – 5. számú melléklet
- Ruhadarabok és ajándék csokoládék közé rejtett kokain (1390 g) Peruból. – 6. számú melléklet
- Bébi hordozó pólyába varrt, kokainnal (193 g) átitatott gyapjú Argentínából. – 7. számú melléklet
- Gépjárműdugattyúba rejtett ópium (410 g) Indiából. – 8. számú melléklet
- Kabát gombjaiba rejtett kokain (108 g) Argentínából. – 9. számú melléklet
- Fonott kosár, amelynek fonásanyagába por állagú kábítószer rejtettek (sodortak). Feladási hely és pontos mennyiségi adat nem áll rendelkezésre – 10. számú melléklet
- Műanyag kerti locsoló eszközök, amelyek csomagolásába (kartonpapírba) por állagú kábítószer rejtettek. Feladási hely és pontos mennyiségi adat nem áll rendelkezésre – 11. számú melléklet
- Italtartó termosz falai közé por állagú kábítószer rejtettek. Feladási hely és pontos mennyiségi adat nem áll rendelkezésre – 12. számú melléklet

A 10., 11. és 12. számú mellékekben szereplő kábítószer tartalmazó küldemények több évvel ezelőtt kerültek felderítésre, így azok vonatkozásában feladási helyre, mennyiségre és fajtára vonatkozó adatok már nem állnak rendelkezésre, az elrejtési módjuk miatt azonban fontosnak tartottam felsorolni ezeket is.

11. Összefoglalás

A vámhatóságok munkájára vonatkozóan Európai Unió szinten egységes szabályozás a vámkódex a végrehajtási rendeletével egységes szerkezetben. E kodifikált szerkezetben létrehozott normák azonban – talán épp azért, mert alkalmazás tekintetében rendkívül széles területen érvényesülnek – sokban teret engednek más szabályozásoknak is. Ezért van ezenfelül külön nemzeti vámtörvényünk és arra vonatkozó végrehajtási rendeletünk is. Mindezekon túl, ha csak azokat a rendelkezéseket említjük, amelyek a fentiekben felsorolásra, részben elemzésre kerültek, akkor is láthatjuk, hogy a vámhatósági jogalkalmazás szinte minden mozzanata egyszerre több jogszabályon alapul. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy egy adott kérdést több jogszabály, esetleg többféleképpen ír elő, azt viszont igen, hogy egy adott kérdés eldöntéséhez több jogszabály rendelkezéseit egyszerre kell tudni alkalmazni.

Mindezek fényében nehéz eldönteni, hogy egyes esetekben szándékosan vagy véletlenül „enged teret” a jogalkotó. Vajon más szabályokkal kellene egyértelművé tenni egy-egy rendelkezést, vagy a jogforrások elegendőek, a jogalkalmazás a jogszabályok betűjének és szellemének egy időben történő betartása elegendő az egyedi döntés helyességéhez? Persze ehhez mindkettőt jól kell ismerni.

Mindenesetre a postaforgalmi vámkezelések kapcsán – és e dolgozathoz ez többször feltűnhetett – felmerült néhány kérdés.

Mi lehet az oka annak, hogy az áfa törvény nem követi a vámmentességi-rendeletben található elhanyagolható értékhatárt? Az állami bevételek magasabb szinten tartása? Vagy a jogalkotó nem kíséri figyelemmel az Unió szabályozások változásait?

A 1186/2009/EK rendelet a magánforgalommal kapcsolatosan vélhetően két okból szabályoz kevésbé körülhatároltan, mint a kereskedelmi forgalom vonatkozásában. Az egyik okot lehet a magánforgalom egyediségére alapozni. Arra, hogy minden poggyász, minden postai küldemény sajátos, pontos sablonok alapján rugalmatlanok, túlszabályozottak lennének a vámeljárások. A másik ok talán a nagyobb türelem a magánszemélyekkel szemben, hiszen a vámügyek intézése külön szakma, amely szaktudást igényel. Ezzel szemben ahhoz, hogy valaki poggyászt vigyen magával, postán feladjon vagy kapjon csomagot, mondhatni a hétköznapi életéhez nem követelhető meg a vámjogi szabályozások mélyreható ismerete és azok pontos alkalmazása.

12. Utószó

A dolgozatomban visszatekintettem a postaforgalmi vámkezelések múltjába, valamint igyekeztem elemezni annak jelenét.

De vajon mi várható a jövőben?

Az NPKK a 2011. év utolsó negyedévére költözhetett át a modern és jól felszerelt üzemcsarnokába, amelyen belül a vámhatóságnak is helyet biztosított hasonlóan jó körülményekkel, így várhatóan a közeljövőben nem változtat helyet. A tovább költözés egyébként logikátlan is lenne olyan szempontból, hogy a szállítmányokat repülőgépen szállítják az NPKK részére. A repülőtéren a lehető legközelebb van az érkező postai küldeményekhez. E tekintetben tehát aligha várható változás.

Újdonságot a Magyar Posta és a NAV közös munkavégzésében az Uniós Vámkódex jelenthet majd, de inkább csak a vámeljárások általános szabályaira, tehát olyanokra vonatkozóan, amelyek összességében érintik a szakmai munkát. Kifejezetten a postaforgalom, esetleg annak speciális szabályai tekintetében az Uniós Vámkódex nem tartalmaz új rendelkezést. Egyébként a posta – ahogyan már megállapítottuk – a vámeljárásokat elektronikus formában jelenti be, ezenfelül rendelkezik azokkal az engedélyekkel (engedélyezett feladó, engedélyezett címzett, engedélyezett gazdálkodó, halasztott vámfizetési engedély) tehát igyekszik lépést tartani az aktualitásokkal.

Felhasznált irodalom:

1. Az Európai Unió hivatalos honlapja – hozzáférés az európai uniós joghoz www.eur-lex.europa.eu
2. Pénzügyőrök lapja, 1978. november, Rácz Lukács őrnagy: A Hja-tól a VAF 01-ig 15. p.
3. Pénzügyőr (A Vám- és Pénzügyőrség tartományi dolgozóinak lapja), 1995. január, Fekete Antal: Új, egységes vámokmány, 5-7.p.
4. A Magyar Posta hivatalos honlapja: www.posta.hu
5. A Magyar Posta hivatalos honlapja: www.posta.hu

5. számú melléklet

6. számú melléklet

7. számú melléklet

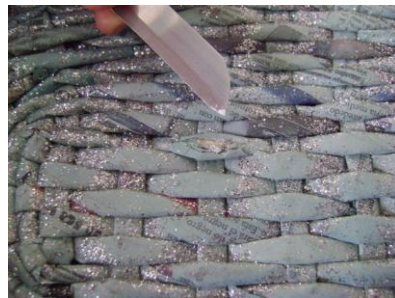
8. számú melléklet

9. számú melléklet

10. számú melléklet

11. számú melléklet

12. számú melléklet

